

EL “LLIBRE DE NOTAS Y COSAS CURIOSAS” DE LA FAMILIA BONAFÓS DE CORBERA

Transcrivim una llibreta de notes (*Llibre de Notas y Cosas Curiosas, fet en Corbera, 17 juliol any 1684. Compost per mi, Joan Bonafós, adroguer del dit lloch de Corbera*) pertanyent a la família Bonafós, oriünda de Corbera de Rosselló, amb una branca a Toluges a partir de mitjan segle XVIII. Es tracta d'una llibreta com la que tenien moltes altres cases, on, de pares a fills, el cap de família hi anava anotant fets d'importància familiar (naixements, bateigs, estudis o ordenacions sacerdotals, casaments, transaccions econòmiques, morts) o fins i tot general (processons, representacions de vides de sants, estats de guerra entre França i Espanya, mort de Lluís XV...), de manera generalment impersonal i concisa, repetint sovint les mateixes fórmules, sense cap preocupació literària perquè, abans de tot, aquesta llibreta tenia una finalitat pràctica: posar els comptes en clar, explicar la gestió del patrimoni. Hi trobem, és clar, escriptures diferents i afegits precisant el desenllaç d'alguns tractes anteriors o la data de mort d'un avantpassat al costat de l'anotació, feta molts anys o pocs mesos abans, del seu naixement.

El conjunt constitueix un testimoni del manteniment de l'ús escrit de la llengua catalana durant el segle XVIII. Veiem com el francès hi és usat només en dos blocs aïllats de notes redactats en aquesta llengua —del 1751 i 1785-1786— i en les últimes cinc anotacions, posteriors al 1800, encara que traspua progressivament en el vocabulari i, sobretot, en l'ortografia.

Aquesta edició parteix de la transcripció feta, a mà i en un quadern escolar, pel Sr. Rotllà Serres-Brià del manuscrit titulat *Llibre de notas y cosas curiosas*, en poder dels hereus de la família Bonafós, que no podia ser fotocopiada a causa del mal estat en què es trobava. Part del material va ser publicat dins el capítol «Un siècle de retrospective avec les archives de la famille Bonafos» del seu llibre *Toulouges en Roussillon* (edició d'autor, Imprimerie Littéraire Michel Fricker, Sant Esteve, 1989, ps. 99-154), amb un cert grau de normalització ortogràfica i profusament comentat amb notícies d'història local. Nosaltres hem treballat únicament amb la transcripció ja citada, sense possibilitat de tornar a consultar l'original per resoldre certs dubtes, ja que la mort sobtada del propietari del manuscrit ens el va fer inaccessible.

Enric Prat
Rotllà Serres-Brià
Pep Vila

El manuscrit està datat el 17 de juliol del 1684, però conté anotacions des del 1675, desordenades perquè s'aprofiten espais en blanc per fer-hi apuntacions posteriors. En la nostra edició hi hem reintroduït l'ordre cronològic en la mesura que era possible i n'hem numerat les entrades.

Fem servir la cursiva per distingir les lletres que són el resultat de desenvolupar les abreviacions o, ocasionalment, per representar algun mot afegit que creiem que calia per a la recta comprensió del text; hem regularitzat la puntuació i hem accentuat segons la normativa actual. Hem anotat el text tenint presents més els aspectes filològics que els històrics (que es poden trobar en el llibre ja citat del senyor Serres), i per tant comentem els mots que no consten en el diccionari normatiu o que són usats amb un sentit particular, o simplement transcrits amb una grafia que es presta a confusió; també anotem molts gal·licismes i castellanismes. El signe # és usat com a símbol per *francs*.

Volem fer constar el nostre agraïment al senyor Serres-Brià, devot de la història i la cultura del Rosselló, per haver-nos confiat el quadern que conté la seva transcripció i haver pogut col·laborar amb ell en l'empresa de donar a conèixer aquest testimoni de la vida rossellonesa a través de més d'un segle de la vida d'una família originària de Corbera.

Enric Prat i Pep Vila

Pròleg

La família Bonafós, que ens fa conèixer el seu *Llibre de notas y cosas curiosas*, és oriünda de Corbera de Rosselló, on tenia la seva casa pairal. D'acord amb l'etimologia del seu nom, significant 'muntanyeta', aquest poble es troba situat a dos-cents noranta-dos metres d'altitud, però als límits de l'Aspre i del Riberal. Avui convertit en un món de ruïnes, el nucli primitiu havia estat arredossat als peus del castell protector que trobem documentat el 1241 (*castrum et forcia de Corbaria*). Modificat als segles XIII i XVI, aquest edifici medieval ha estat restaurat amb encert, el 1974, pel seu propietari. Citada el 1169 en un privilegi del papa Alexandre III, l'església parroquial de Sant Pere estava llavors situada fora del poble. Avui dia, aquest edifici romànic es troba en un llastimós estat a prop de la ruïna. Com que està gairebé amagat pels arbres del voltant, l'anomenen *Sant Pere del Bosc*. Al segle XIV fou construïda la capella forana del castell, en la qual fundava un presbiterat, el 1346, la muller de Bernat de Corbera, senyor del lloc. Del 1352 al 1389, aquesta esglésiola va ésser reformada i, finalment, reconstruïda del 1662 al 1682. Essent situada molt a prop del poble, serví llavors de parròquia amb l'advocació de Nostra Senyora de la Péra, és a dir de la roca, títol primitiu de la capella del castell edificada al damunt d'una

penya. A dos quilòmetres de Corbera hi havia també l'esglesiola de Sant Julià de Vallventosa, de la qual fa esment, el 945, l'acta de venda del seu altar a l'abat del monestir de Cuixà. Arruïnada ara, és propietat de la família Tarrís. Al transcurs dels segles, el poblet enlairat del castell s'allargà cap a baix, i particularment del costat del Riberal. Aquest indret, més ric, estava al regadiu amb l'aigua de l'antic rec de Corbera, tenint la seva resclosa a la ribera de la Tet, al nivell de Sant Pere de Belloc, una capella ajocada sobre un pujol. S'hi troben esmentats la *Cabana de Corbera*, el 1486, i el *lloc de les Cabanes*, el 1689, és a dir, un llogaret annex. Al segle XVII, el poble comprenia, doncs, dues parts: Corbera d'Amunt i Corbera de Baix, encara dit *de les Cabanes*. En aquesta hi havia una esglesiola dedicada a Santa Magdalena, a la qual, el 1411, el rector de Corbera, Bernat Calà, llegava seixanta sous per la construcció d'un retaule al seu altar. Al segle XVIII s'afegirà una tercera part a Corbera amb els Cortals del mig i que constituïran, a poc a poc, el nucli actual...

En altre temps, molts caps de casa solien tenir una llibreta sobre la qual anotaven comptes o esdeveniments familiars o altres. Pare, fill, nét o besnét hi escrivien a la manera d'un capità de vaixell, després de la data, unes quantes ratlles d'estil impersonal, relatant un fet precís i sense cap comentari del que havia tingut la ploma. El text estava sempre escrit sense cura literària i amb una completa espontaneïtat, fent acumular les mateixes fórmules i, doncs, moltes repeticions. És que, abans de tot, aquesta llibreta tenia una finalitat pràctica: comptes posats en clar, gestió del patrimoni explicada. Nombroses generacions anaren continuant d'escriure-hi, el fill primogènit succeint el pare. Això no produïa solament escriptures diferents sinó afegits precisant el desenllaç d'alguns tractes anteriors o la data de mort d'un avantpassat.

Encara que els comtats nord catalans hagin estat annexionats al regne de França des del 1659, els Bonafós escrivien en català, llavors llengua vernacla del poble autòcton. Tenim doncs aquí una prova de la constància de la identitat rossellonesa a desgrat de l'edecte reial del 1700 postergant la llengua catalana. Hi trobem també un desmentiment formal d'una de les fal·lacioses raons invocades pel mateix edecte i segons la qual el català era «contrari a la inclinació dels habitants». Naturalment, el català escrit pels Bonafós és a vegades incorrecte. Com en tots els textos d'aquesta època, hi trobem moltes faltes d'ortografia, castellanismes i fins i tot gal·licismes. Reduït a l'estat de parlar des de l'inici del segle divuitè, aquest idioma rossellonès acusa una decadència certa en escriure'l. Sovinteja, en efecte, que l'última lletra *a* no accentuada sigui substituïda per una *e* de semblant valor fonètica en francès.

Quan en Bonafós-Batlle estrenà el seu *Llibre de notes i coses curioses*, feia d'adroguer al *lloc de les Cabanes de Corbera* on vivia amb la seva muller Anna-Maria Riera, filla d'Illa de Tet. Formant part de la gent honrada del seu poble, Josep Bonafós havia estat elegit

cònsol de la comunitat corberenca, el 29 de juny del 1693, dia dels sants Pere i Pau, doncs festa major del poble. En aquesta data, Corbera comptava 105 caps de casa, 282 infants i 105 cases, segons un document d'arxiu. Llavors la senyoria del lloc pertanyia a Teresa de Junyent, vídua des del 1672 de Josep de Vilanova de Caramany. Per 900 dobles, l'havia comprada amb el castell confiscat a Francesc Sacirera de Llupià d'Oms, el 1652, pel rei de França Lluís XIV, per causa de fidelitat al rei d'Espanya.

A la meitat del segle XVIII, el llinatge corberenc dels Bonafós es dividí, amb una branca de Toluges, fundada per Josep Bonafós-Gras. Havent fet estudis quirúrgics a Montpeller, havia rebut de les mans del protomèdic del Rosselló Francesc Xaupý, un diploma de mestre cirurgià. El 11 d'agost del 1751, s'havia casat amb Caterina Bastardis, filla de Toluges. Així nasqué la brancada tolugenca de la família Bonafós arrelada a Corbera, que s'extingí el 1962, amb la defunció de la vella senyoreta Clemència Bonafós-Vergés. Només un panteó edificat al cementiri vell de Toluges recorda ara la memòria d'aquest llinatge avui esvaït.

Gràcies al *Llibre de notes i coses curioses* serà doncs possible d'evocar la vida d'una família catalana del Rosselló. Notes i comptes ens faran compartir-ne els maldecaps, les esperances, els desencants, les hores d'alegria o de tristesa. Ens faran també descobrir una mena de pel·lícula retrospectiva de temes locals o nacionals.

Rotllà Serres-Brià

Llibre de Notas y Cosas Curiosas, fet en Corbera, 17 juliol any 1684

Compost per mi, Joan Bonafós, adroguer del dit lloch de Corbera.

Cor [al mig hi ha el dibuix d'un cor] Cor

1. Capítols matrimonials de Rafel Riera y Francisca Riera y Bertran, als 6 maig 1659. En poder de Francisco Purxet, de la vila de Vinsà.
2. Francès Riera nasqué lo any 1675. Féu la última donació lo any 1701.
3. Nota com vuy, que contam als 8 desembra 1682, jo, Joan Bonafós, y Joseph Bonafós havem partit la casa. Testimonis: Gerònim Tallet, Montserrat Fabrensa, Pera Esteba Buxuró, Francès Labau.
4. Nota con vuy, que contam als 17 de octubre 1683, Anna Maria Bonafós, muller de Joan Bonafós, adroguer en las Cabanas del lloch de Corbera, se és deslliurada de un fill entre las 10 y las 11 de la tarda, lo quan és estat batejat en las fons de Sant Pera de dit lloch de Corbera als 18 de dit mes d'octubre 1683. Foren padrins Joseph Bonafós, sastre, y Francisca Riera, viuda, àbia de dit nat.
5. Nota com als 28 desembra 1691 se n'anà Francès Riera, mon cunyat, al rejiment d'Eximenis.
6. Nota com als 29 juny 1693 fui cònsul del lloch de Corbera ab Miquel Ponsich.
7. Nota com als 29 juny 1696 fui cònsul del lloch de Corbera ab Felix Tarrís.
8. Compte dels fruits se són cullits en las terras de ma sogra après sa mort, any 1696. 16 # [francs] 10 sous de las farratxas que se veneren lo any 1696. Rahims. Mongetas. Mill. Blat.
9. Per cinquanta missas ditas y celebradas al convent de Sant Francès de la vila de Illa, 24 # 0 sous.
10. Tinc pagat als frares de la ermita per 25 missas. Al fossayre y campaner, lo dia de las honras.
11. Compte del que tinch guastat per lo anterro de ma sogra: per lo campaner y fossayre, vint-y-dos sous de França.

12. Nota com als 2 janer 1700 se és fet lo acte de empenyo de la restant maytat de camp, dit lo Palau Petit, al *reverend* Joseph Torsunda, *prebere* y beneficiat de las iglésias de la vila de Millàs, per preu de vint doblas de or de onse franchs la dobla. En poder de l'honorable Jaume Torrent, nat de Millàs.

13. Nota com als 2 janer 1700 se és feta de àpoga¹ de quaranta-y-set doblas de or, la qual à fermada Francès Riera, mon cunyat, a bon compte de aquellas cent dos que li tinch de donar. En poder de l'honorable Jaume Torrent, nat de la vila de Millàs.

14. Nota com als 8 de maig 1700 se és retificada la donació feta per Francès Riera a Joan Bonafós y Anna Maria, cònjuges, y li han donat, a més de las cent doblas de la donació y mobles, 17 doblas de onse franchs, de las quals ne han fermada àpoga al peu de dita certificació lo sobredit die, en poder de l'honorable Jaume Torrent, nat de la vila de Millàs.

15. Nota com als 18 de *setembre*² 1700 se és fet lo acte de empenyo del camp del Palau Gran al *reverend* mossèn Joseph Torsunda, *prebere* de la vila de Millàs, per lo preu de xeixanta doblas bellas de once franchs la dobla. En poder de l'honorable Jaume Torrent, nat de la vila de Millàs. Y ditas xeixantas doblas à rebudas Francès Riera, mon cunyat, ab àpocha³ fermada al peu de dit acte de venda.

16. Nota com als 17 *desembre* 1701 tinch establít a madama de Caramany, senyora de Corbera, mija ayminada⁴ de terra erma al grané o prat y també lo establiment de poder regar aquella ab un pou . . . per dret de regar de . . . que afronta dita mitja ayminada ab lo prat de dita dama ab Llaurens Tixador lo rech al mig y ab Bonaventura . . . de Argelés en poder de l'honorable Joseph . . . , notari de *Perpinyà*, per lo qual establiment li . . . pagat 70 # de França. Als 16 janer 1702 se són plantadas termaneras . . .⁵ madama de Caramany y de Joan Bonafós en presència del *senyor* Rafel Denulla, Pere Roig, subbatlle de Corbera, y Joan Pere Ponsich y Pere . . . Als 19 fabrer 1702⁶ he regoneguda la dita possessió en poder del sobredit notari.

17. Nota com als 29 mars 1702 Ayna Maria Bonafós se és deslliurada de una filla a las 8 horas de tarda, poch més ho menos. Als 30 de dit se és batejada en las fons del lloch de Corbera. Foren padrins Antoni Bonafós y Victòria Bonafós. A la qual posaren nom Maria Francisca y Victòria. Note: Victòria Bonafós tenia 69 annys y mitje . . . És morte a Sant Faliu als 30 *novembre* 1778.

18. Nota com als 29 *setembre* 1702 és mort Andreu Bonafós, fill de Joan Bonafós, a las 9 horas de matinada, poch més o menos. És enterrat als 30 de dit en lo sementiri de Sant Pere. Joan Bonafós.

19. Nota com als 12 *desembre* 1702 entrà lo rey de Espanya *Perpinyà*, nét del rey de França.⁷

20. Nota com als 7 *desembre* 1703 mataren a Francisco Gausa, als castanys, detràs la isglésia de Corbera.⁸

21. Nota com als 13 abril 1704 se féu la missió a Corbera, la qual feren lo *senyor doctor* Badua, lo *senyor rector* de Ribesaltes, lo *senyor doctor* Hortet, *rector* de Nafiach y lo *senyor doctor* Guiter, *rector* de Llupià. Y durà nou dies. Y als 16 de dit morí Honorat Geli a l'endemà, a la iglésia de Corbera,⁹ y aquí se féu un gran sermó de la mort. Asistire-hi gran multitud de gent, tant del poble com forasters.

22. Nota com als 25 *setembre* 1704 Anna Maria Bonafós se és deslliurada de una fille entre las onse y dotse de la tarda. Y se és batejada als 28 de dit. Foren padrins Joseph Bonafós, mon fill, y Lluïsa Tixador, fille de Pau Tixador, adroguer de Illa. A la qual posaren nom Anna Maria, Theresa y Lluïsa.

23. Nota com als 13 febrer 1706 és morta Francisca Bonafos,¹⁰ a las 2 horas de la tarda, poch més o menos. És enterrada als 14 de dit en lo sementiri de *Sant Pere*. Joan Bonafós Batlle.

24. Nota com als 29 juny 1707 fuy cònsul de dit lloch ab Joan Rebardí. Joan Bonafós, adroguer.

25. Nota com als 20 mars 1717 Maria Bonafós, muller de Joan Bonafós, cirurgia, se és deslliurada de un fill entre las 7 o 8 horas de matinada, lo qual és estat batejat als 21 de dit mes en las fons baptismals de *Sant Pere*. Foren padrins Miquel Laronda y Maria de las Cabanas de Corbera. Al qual posaren nom Miquel.

26. Nota com als 30 *desembre* 1717 lo *reverent mossèn* Joseph Bonafós, mon nebot, fill de mestre Joseph Bonafós, sastre de Corbera, à dit sa primera missa al saminari de *Perpinyà* y als 3 janer 1718 à cantada missa a Corbera, ab gran solemnitat y gran festa. És mort a Thoý, beneficiat, al *primer* janer 1764. À ditte misse 46 annys, sempre a Thoý. Joan Bonafós.

27. Mossent Colin batejat a 25 *octubre* 1718.

28. Nota com als 9 mars 1719 mataren a Miquel Ponsich,¹¹ de las Cabanas, entre las 10 horas y las onse de la tarda al pont trencat al mig del camí real, un home de la Tor de Carol nomenat Joan Rey.

29. Nota com als 16 maig 1719 passàrent per las armas a Miquel Puig (que era fusiller o carabinier del batalló de *monsieur* de Lió), al lloch de *Sant Andreu*, prop de la Roca; fill de Corbera.¹²

30. Nota com als 7 juny 1719, vespre del Corpus, penjaren a *Perpinyà* a Barthomeu Pull, fadrí, y a Ramon Balada, casat. Y après que foren morts los portàrent al pont trencat y los tornaren penjar, a tots dos, a un roure del prat prop del camí ral.

31. Nota com vuy, als 14 juliol 1719, envers las deu horas de nit, és mort lo pare. Se és enterrat als 15 de *dit*, ab assistència de 5 capellans. Als 3 agost 1719 se són fetas las honras ab la mateixa assistència *dels dits* preveres. Lo dia antes se és feta la novena.

32. Nota com vuy, als 17 janer 1720, se és imposat un censal de sis reals plata a mon fabor dals meus de la peça de terra al Palau. Joseph Bordas àlias Bodega, de Illa. Y cau lo dit dia 17 janer. En poder ditte [*sic*] notari de Illa.

33. Nota com vuy, als 23 juliol 1722, Maria Bonafós,¹³ ma moller, à fet son testament, en poder de Sales, notari de Tuhir. És morta dita Maria Bonafós al primer *setembre* 1722 enbers las 5 horas del matí. Se és enterrada en lo samentiri de *Sant Pons*, ab la assistència de cinq preveres; al qual enterro y avia molts parents de dita difunta. Vuy, als 19 *novembre* 1722, se ly són fetas las honras de dita ma moller, ab la assistència *dels dits* cinq preveres, a las quals àn assistit molts parents de las dos partidas.

34. Nota com vuy, als 30 *novembre* 1722, se són fetas las galas de la coronasió y consecració de Lluís Quinse, rey de França, que Déu guard,¹⁴ essent cònsols Joan Rebardí y jo, Joan Bonafós. Dit dia habem presas insignas¹⁵ nobas. Lo dit rey à viscut fins als maig 1774.

35. Nota com vuy, als 17 *desembre* 1722, se són fets mos capítols matrimonials, en poder del *senyor* Albafulla, notari de *Perpinyà*. Y als 19 janer 1723 nos hem desposats ahont an asistit: *primo* lo sogre, Mònica Balesa, germanas, l'àvia de Cànoas ab Jaume son fill, mon oncle Francès, Joan Rebardí, Derey, Ignasi Torsundas, Climens Navarra, mossèn Joseph Bonafós, Rafael Dejous, mare y germanas.

36. Vuy, als 25 juliol 1723, envers las nou horas del dit, és caigut lo pont de *Sant Pere*, per haont passava lo rech de Corbera. Als 14 juliol 1727 se és posada la aigua al rech nou.

37. Vuy, als 29 *octubre* 1723, en divendres, Theresa Bonafós, ma moller, se és deslliurada de un fill envers las 6 horas del matí. Se és batejat al primer *novembre* en las fonts de *Sant Pera*. Foren padrins lo *senyor* Jaume Gras, mon sogre, y Anna Maria Bonafós, ma mare. Ly an posat nom, lo padrí, Jaume, y la padrina, Rafael.

38. Vuy, als 3 juin 1724, a las dotse horas del dia, morí lo *reverent* Emmanuel Ribera, *prevere* y rector de Corbera,¹⁶ al qual se li féu lo cos *present* en la iglésia de Corbera als 4 de *dit*, ab la assistència de dotse preveres. Y envers las dos horas de la tarda se lo són portat ab dos cabalcaduras a Salças y lo àn acompanyat lo *reverent* mossèn Joseph Cleret, de Illa, y lo *senyor* Joseph Maria, manumessor¹⁷ de sa ànima.

39. Vuy als 11 juin 1724, lo *reverent* Francisco Destavila, *prevere*, ha presa pocessió de la rectoria de Corbera, ab la assistència del *senyor* canonge Canter.

40. Vuy, als 31 juliol 1724, se és feta una professó, ofici, vespres y completas a la iglésia de Corbera per obtenir la gràtia del *Senyor* de donar-nos pluja. La qual professó s'és feta de Corbera a *Sant Pera*, passat als cortals y per los buchs d'en Fabressa. Tornats a Corbera y a la nit, ha plogut. Eix dia és mort Antoni Surnia, de un dolor de illada. Caigut malalt envers mitx dia y lo endemà dematí, mort.

41. Vuy, als 4 agost 1724, és passat *sant Galderiq* y lo àn pujat a Corbera de Dalt y des d'on se n'és anat a Illa.

42. Vuy, als 24 febrer 1725, sobre la punta del dia, és morta Maria Bonafós, ma germana. Se és enterrada als 25 de *dit* en lo sementiri de *Sant Pons*, ab assistència de tres preveres y Joan Galea, qu'és sobdiaca.

43. Vuy, als 8 agost, en dimecres, 1725, Theresa Bonafós, ma moller, se és deslliurada de un fill. És estat batejat a las fons de *Sant Pera* de Corbera. Foren padrins Pera Bonafós, mon fill, y Isabel Gras, donzella. Li posaren nom Joan, Pera y Joseph. Mort a Toulouges als 25 *octubre* 1794, a une hora y mitge de *la tarde*, de edat de 69 anys, 4 mesos, 18 dias.

44. Vuy, als 6 *setembre* 1725, és mort Jaume Bonafós, mon fill. És enterrat als 7 de *dit*.

45. Vuy, als 14 *octubre* 1725, és enterrat l'oncle Joseph Bonafós, mon padrí, a Tuir. Lo àn acompanyat a la sepultura molta gent de Corbera.

46. Nota: Vuy, als 10 *deseembre* 1725, envers las cinch horas del tart, àn tirat una escopetada a Miquel Delpéy, carregada de daus de plom, sobre lo ventre inferior, per ont li eixia gran quantitat de l'intestí . . . de la part esquerra y dreta. Y jo y Francès Dalriu, de Illa, li avem remès dit intestí dedins. Y és mort a une hora après mitja nit.

47. Nota. Vuy, als primer maig 1726, envers mitxdie, és mort lo reverend Francisco Destavila, prevere y rector de Corbera, lo qual fou enterrat en la iglésia de Corbera, ab assistència de 12 preveres, los demás rectors dels environs.

48. Nota. Vuy, als 22 juliol 1726, dia de *Santa Magdalena*, lo *senyor Calmella*, ecònom de Corbera, no ha volgut dir l'offici menor de 3 *hores* 10 ni ha volgut que ningun sacerdot digués missa a la capella de *Santa Magdalena*.

49. Guasto del primer any, 1726: 19 # 7 *sous*. Porcell, bla-d'Indy,¹⁸ vianda, tabaco, unas faldillas per la mare, fil, ous. 1er febrer: per sal, candelas de cera, per un caputxu d'estamina y una camisa. Per Joan Bonafós, adroguer.

50. [A la pàgina 86 hi ha quatre línies il·legibles que fan referència a un pagès de Clairà anomenat Sannyas, per acta de Blat, notari a Perpinyà, 1726.]

51. Aloha¹⁹ del Devallement de la Creu.

52. Nota. Vuy, als 20 abril 1727, és vingut lo *senyor* bisbe a Corbera, a l'hora de dinar. À dinat al castell. Aprés és anat a Illa a veure lo canonge Canter, malalt. Tornà a sis horas. Y dit dia à confirmat las criaturas y tots aquells dels anys ensà que no van confirmar.

53. Vuy, als 8 juliol 1728, Theresa, ma moller, se és deslliurada de un fill a las 4 horas del matí, en dijous. Se és batejat als 11 de dit. Foren padrins Francès Riera, cirurgia, y Francisca Gras, donsellà. Li posaren nom, lo padrí, Francès y Joan, la padrina, Honorat. És mort a Bagnols del Maresma als 10 *desembre* 1777.

54. Vuy, als 22 *desembre* 1729, se és fet lo acte de l'establiment per de . . . à y 17 canas en poder de Vassal, nottari de *Perpinyà*.

55. Vuy, als 21 febrer 1731, dimecras, a mitxdia, Theresa Bonafós, ma moller, se és deslliurada de una filla. Se és batejada als 24 de dit. Foren padrins lo oncle Cosma Riera, de Ille, y la *senyora* Lluïsa Cassoli de *Perpinyà*. Li posaren nom Theresa, Lluïsa, Magdalena y Francisqa. És morte a Corbera, viuda de Pera Gil, als 10 janer 1781, de edat de 56. Bonafós.

56. Nota que als 28 *desembre* 1732 és nada Catharina Maria Theresa Bastardis y és estade batejada al *primer* janer 1733. Foren padrins Julià Colin y Catharina Belloch de Ribesaltes. Y és ma moller. Morta *primer* octubre 1783 a Toluges. Extrait *de* baptême en catalan. Bastardis.

57. Nota que le 19 janvier 1751 Thérèse Bonafós, ma mère, a fait reconnaître le censal de une vigne au terroir de Cameles a Joseph et Magdalene Conte, metre²⁰ maréchal du lieu de Corbère. En pouvoir de Monbolo, notaire à Ille. Joseph Bonafós. Quitta²¹ als 5 juin 1793 à Thuyr per Marie, notary.

58. Nota que le 22 mars 1751 Joseph Bonafós, fill de Jean et Thérèse Bonafós, est arrivé de Montpellier étudiant²² en chirurgie. *Joseph* Bonafós.

59. Nota que le 26 abril 1751 je, Joseph Bonafós, je me suis passé metre chirurgien à Perpignan, du pouvoir de *monsieur* Xaupy, médecin et protomètich.²³ A été examinateur *monsieur* Malvasy et parrin [*sic*] a servi mon fraire,²⁴ chirurgien au Soler. *Joseph* Bonafós.

60. Nota que al *primer* maig 1751 he arrandade la casa dels hereters de Catarina Robert de Touloujes, en preu de 18 # franchs, dic dezavuit franchs, per anyn. *Joseph* Bonafós.

61. Nota que als 12 juliol 1751 se són fets los tractes matrimonials de Joseph Bonafós, cirurgia à Toulouges, y de Catharine Bastardis, de Touluges. Y dits tractes concisten en las donations presents: *primo*, que la *senyora* Colin, àbia de dita Bastardis, donna après sa

mort tots los béns fruits, presents y esdevenidors, a Catharine, sa nette, se reservant lo usdefruit per sas dos filles, és a dir, per Maria Bastardis y Marthe Colin, també sas dos fillas, y que, sy alguna de las filles vénan a contractar matrimony, no púgant se servir de l'usdefruit sinó que caiga à Catarine Bastardis, y que lo *reverent* Colin, *prebere*, fill de Joane Colin, donne après sa mort a sa mare tots los béns presents *i* esdevenidors, drets, crèdits *i* actions a la ditte mare. *Joseph Bonafós*.

62. Nota que als 29 juliol 1751 se són fait los capítols matrimoniales de my, Joseph Bonafós, cirurgia à Toulouges, y de Catharine Bastardis, filla de Toulouges, en poder de *monsieur* Groffant, nottary a Thoÿr, en presèntia del *senyor* rector de dit Touluges, dit *monsieur* Maria, y del *senyor* Torrelles, cirurgia de Perpinyà, los quals àn servit de testimony. Los quals capítols concisteixen en los articles següents. *Primo*, que Theresa Gras y Bonafós, ma mare, me donne après sa mort, per dot y en nom de dot, vintgt-y-sinq pistolas²⁵ a rahó de onze franchs la doble, dich 25. Y que la *senyora* Maria Bastardis, mare de Catharine Bastardis, ly donne també en dot y en nom de dot la maitat dels béns presents y esdevenidors a dite Catarine, sa fille, après sa mort; y que la ditte Catharine porte y ten dels béns de son para *un* total abaloat²⁶ de 50 pistoles, de onsa franchs la pistola, dels béns mobles y imobles y que jo me puga fer, en posseir los dits béns, totas libertats. *Joseph Bonafós*.

63. Nota com als 11 agost 1751 se és contractat lo matrimony de my, Joseph Bonafós, cirurgia à Toluges, y de Catharine Bastardis, fille de Joan Bastardis, diffunt, y de Maria Colin y Bastardis, del lloch de Toluges. La ditte Catharina, ma moller, de edat de 19 annys. *Joseph Bonafós*.

64. Nota com als 11 *setembre* 1751 és arribat sant Galderich en la vila de Perpignà à 6 huras de la tarde ab grande professó per intercedir de elle la pluja; y se n'és tornat pojar al 17 de *setembre*. *Joseph Bonafós*.

65. Nota com als 13 *octubre* 1751 se és rempanyada²⁷ la vigne de Bulfarich a Maria Pull per pagar lo llegat de Joan Bonafós, mon germà, per lo adot del pare, en preu de 19 pistoles. Lo acte és en poder del *senyor*. Montboló, notari a Ille, y lo dit ne à fermade àpoga lo mateix die y notari. *Bonafós*.

66. Nota com als 17, 19, 20, 21 *octubre* se són fetas las galas y *rejouissances* del prince fill de la dauphine de France y de Borgonne. *Bonafós*. Die 20 *octubre* 1751, se és casade Xica Vergés ab Joan Canal [*Casal?*].

67. Nota com als 30 *octubre* 1751 se és fet lo acte de racompre²⁸ de la vigna del Pas del Fang, que era estada venuda per Ramaynon Gastú al anyn 1720 y revenuda per Andreu Gastú, son fill, en nom de Joanna Colin Maria [?] de Toluges. *Bonafós*.

68. Nota com als 7 janer 1752 se és fet lo acte de venda de la casa de Ribesaltas, en favor de Andreu Mas per lo preu de vint-y-sinq pistolas, las quals àn cervit per pagar a Izabel Bantura, Andreu Forner y Gràtia Forner, germans, en compte de aquellas 30 pistolas. Las quals 25 pistolas són pagadas de la casa; y las sinq altras per anar a 30 pistolas nos avem accomodats per lo arrandament de la casa, que ells se éran fets mestres de la clau. Y lo dit Mas se à fet fermar àpoga per trente pistolas o enter pagament de dita somma, la qual ditta somme era deguda a dits Forner del dot de la moller de Agustý Bastardis, y, morín sens fer testament, lo dit adot és tornat a dits Forners. Lo acte és en poder del *senyor* Fourrassola, notary a *Perpinyà*. Bonafós.

69. Nota com al 7 janer 1752 se és fet lo acte de venda de la vigne de la successió de Agustý Bastardis a Catharina Bastardis y Bonafós, ma muller, a Vicens Fons, sabater de Ribesaltas. Abaluada a deu pistolas, pagables dins un anyn y mitg. Pagadas ditas 10 dobles al 7 maig 1753. Bonafós.

70. Nota com als 12 janer 1752 à caigut un nabàs²⁹ de tres pams grans y à restat la neu dins lo Rosselló 15 dias tota gelada, ab gran llenya que à fet als olibers.³⁰ Bonafós.

71. A Grenoble, le 8 may 1752.

J'ey³¹ reçu, *Monsieur*, la letre que vous m'avés fait l'honneur de m'écrire pour avoir l'extrait mortoire du nommé Honnoré Gras, dit Jolibois, fils du lieu de Palau d'en Roussillon, soldat de la compagnie du chavallier Dehières.³² Cest³³ homme est mort al hospital general de Metz le 25 janvier 1742. Ainsi, il faut s'adresser pour tirer l'extrait mortoire ou à l'intendence de cette ville ou au directeur de l'hospital pour l'avoir. J'ey l'honneur d'être parfaitement, *Monsieur*, votre très humble *serviteur*. Louis.

72. Nota com al primer juin 1752 he presa la borra³⁴ de Antoni Gatunas, el moliner, al molí de Cànohes.

73. Nota com als 18 juliol en dimars 1752 Catharina Bonafós, ma moller, se és desliurada de une fille vers las 8 horas del matý y és estada batajade als 20 de dit a las fons baptismals de la iglésia y parròquia de la ville de Toluges; són estats padrins lo reverent Jolià Colin, mon oncle, y padrina Theresa Bonafós, ma mare, viuda, del lloch de Corbera. Li àn posat nom —la padrina Theresa— Maria, Catharina y Margarida. Morta als 16 avril 1793 de edat de 40 anys y 9 mesos menos 2 dias. Bonafós.

74. Nota com als 31 agost 1752 és entrat *monsieur* de Poumy, ministre y primer secretari del noble rey de França,³⁵ dins lo Rosseilló per fer las visitas de todas las fortalezas y citadelles del Rosseilló. Y se à fet un gran gasto. Bonafós.

75. Nota com als 22 fabré 1753 à presa posseció lo molt *reverend* Robire, rector de Toluges, y àn premotat³⁶ al missé Maria, rector d'Estagell, y àn residit al primer mars 1753. Bonafós.

76. Nota com als 20 mars 1753 se és fermada àpoga de 50 *lliures*, que se són contats a Joseph Barení [?], sastre, per lo llagat de son oncle Andreu Gastú, cirurgià, per testament en poder del *senyor* Joffre, notari a *Perpinyà*, lo any 1711. En poder del *senyor* Crozat, notari a *Perpinyà*. Dit die se à pagat a Andreu Gastú, sabater, la somme de 45 # par un billet fet per mi, Jezepe Bonafós, y me à feta rebuda³⁷ y se és romput lo billet. Bonafós.

77. Nota com als 17 maig 1753 se són finits los *afferas* de Palau y se és fait lo acte de transatíó entre Joan Mir, cirurgià a Palau, y Theresa Gras y Bonafós, ma mare. Lo dit acte és fet en poder del *senyor* Alexis Compte, notari a *Perpinyà*.

78. Nota com als 14 *novembre* 1753 se és esposat Onerat Bonafós, mon jermà, ab Rose Pagès, de Banuyls [*sic*] de Marende. Àn estat casats 24 annys y dos mesos.

79. Nota que als 11 janer 1754 se és empanyat un petit camp de Galderich Boscà, de Bulaternera, per preu de 63 #. Y als 7 mars de dit se és venut a Pera Basté en preu de 134 #. En poder de Crozat, notari a *Perpinyà*. Bonafós.

80. Nota com als 8 juliol 1754 nosaltres, Pera Bonafós y Joseph Bonafós, germans, avem consignat lo censal de cinquante sous que nos feia Francès Bonafós, de Corbera, y dit censal ce és consignat per los endarrerits de nostre pare à *monsieur* Canella, d'Ille, de 8 # de penció sobre de un hort al dit lloch de Corbera y vint-y-quatre franchs per lo enter pagament de dit censal. Lo acte és en poder de Llutý notari à Ille.

81. Nota coms als 5 *setembre* se és fermada àpoga de trente-sinq franchs à Honorat Bonafós per la part y portió del dot que³⁸ ma mare, Theresa Bonafós, que monte cinquante-sinq franchs. Y jo, Joseph Bonafós, lo he pagat. En poder de Llutý, notari d'Ille. J. Bonafós.

82. Nota com als 6 *octubre* 1754 Chatarina Bonafós, ma muller, se és desliurada de une fille vers las quatre horas del matý. Y és estade batejada als 8 de dit en las fons baptismals de Tolujes. Foren padrins Pere Bonafós, mon jermà, cirurgià del Soler, y Maria Bastardis, ma sogre. Y àn firmat ly àn posat non Joane, Maria, Thereze. J. Bonafós.

83. Nota com als 11 *novembre* 1754 jo, Joseph Bonafós, cirurgià a Lotuges,³⁹ són donnat a censal lo cotiu⁴⁰ del estany de Nyls a Joseph Truite, de Pontellà, per...

84. Nota que als 29 abril 1754 se és fet lo acte de *venda* [?] a mosèn Colin, *prevère* de Sant Mateu, de un cortal y . . . del lloch de Toluges per Catarina Salbat y Robert y lo spital de la Misericòrdia de la ville de *Perpinyà* com e successors dels béns de Palmarole, dit Cabretlla, del dit lloch, per la *suma* [?] de trenta pistoles de onse franchs quiscune. Lo acte . . . per haver partide la dite some entre ells és en poder de Jaume, notari à *Perpinyà*. J. Bonafós.

85. Nota com als 12 maig 1754 és arribat sant Galdarich en Rosselló y à restat fins als 18 novembre de dit any 1754. J. Bonafós.

86. Nota com als 8 juin 1754 és morte Theresa Bonafós, ma mare (y és entarrade als 9 de dit en lo sementiri *Sant ...*⁴¹ ab la assistència de dos prebers), de edat de 66 anys y tres mesos y de vint anys de vidualitat. Y à fet testament dos dies antes —en poder de Monboló, notari d'Ille.

87. Nota com als 18 juins 1754 se és venuda la més balance⁴² de une vigne al terme de Millàs dite Bolfarichs a Maria Pull, per lo preu de 85.13.6 [*sic*] —y dite some és la més balance—, y avent d'empenyo als dos actes de venda 195 # 18.6. Y los restants 85 #.13.6. són per la més balance. Y dite somme se és partide ab mi, J. Bonafós, . . . Bonafós, germans y hereters de Joan Bonafós, nostre pare. Lo acte és en poder de Llutí, notari a Ille. J. Bonafós.

88. Lo preu de tretse pistoles d'onse liures pièce⁴³ y penció de sept franchs de penció per anyn. Cau lo dit censals al 11 novembre 1755. Lo acte, en poder de Crozat lo fils. Quitat a assignats al 7 juin 1793. J. Bonafós.

89. Nota com als 23 maig 1755 se és feta quitatió de . . . franchs de capital y de 8 franchs de penció ab la ...⁴⁴ als prebers de Vilafranca en Conflent per procure faite a mi, Joseph Bonafós, per nom del molt reverent Colin, preber y beneficiat de *Sant Mateu de Perpigne* [*sic*], mon oncle, obligat de fer dins dos anys per los *senyors* administradors de l'ospital general de la Misericòrdia de *Perpinyà*. Lo acte y còpia és en poder de Queya [?], notari de Vilafranca. J. Bonafós.

90. Nota com als 6 agost 1755 se és fete venda de la . . . de monto⁴⁵ a Honorat Bonafós, fete per Pere y Joseph Bonafós, germans, per lo preu de 26 pistoles de onse franchs ab la més balance de la pas...⁴⁶ És empanyade a Bonaventure Tixador y de Rey, y se és encarregat de pagar lo censal, que són onse franchs quiscun anyn. Cau dit censal als 30 novembre, a don Phalip de Copons. En poder de Jobert, notari. J. Bonafós.

91. Nota com als 6 agost 1755 se és pagat lo llegat de cent franchs de nostre pare a Honorat Bonafós, llegat per testament dels 14 maig 1754 en poder de Monboló, notari d'Ille. Y se és fermada àpoga a Pere y Joseph Bonafós, pagadors. En poder de Jobert, notari de *Perpignà*. J. Bonafós.

92. Nota com als 13 agost 1755 lo Reverent Julià Colin, mon oncle, à empanyat un camp de dos ayminates *de greit*⁴⁷ o lo que és [*sic*] a Raphael Vidal, Batlle de Tolujes, al terme d'Orla, al regatiu de dellà la Basse, per lo preu de 150 #, monede de França. Lo acte és en poder de Mundý, notari a *Perpinyà*. J. Bonafós.

93. Nota com als 30 jun 1756 se és negat a la Basse de Tolujas un minyó de 15 anys, fill de Bonpàs, essent a las egas⁴⁸ de *monsieur* Palmarole. Lo àn guardat ab centinellas tota la nit. Bonafós.

94. Nota com als 20 agost 1756, en divendres, és morta vers las 4 horas de tarde Maria Bonafós, ma filla, d'edat de dos ayns. És estada enterrada al sementiri de Tolujes als 21 de dit, ab la assistència de dos prebers. J. Bonafós.

95. Nota com als 12 febrer 1757 Catharine Bonafós, ma moller, se és desliurada de un fill vers las 6 horas del matí. És estat batejat als 16 de dit per mossent Colin, mon oncle. Han estat padrins Pera March, de Pollestres, y Joanna Colin, vasàbia. Ly àn posat nom Pera, Joseph y Julià. Batejat a Tolujas. És mort als 19 jun 1760, de edat de tres anyns [sic], 4 mesos y 7 dias. J. Bonafós.

96. Nota com al primer mars 1757 se és feta la vende de la més balença y de tota la casa de Corbera a Maria Durant, viuda, per lo preu de 36 dobles. Y al mateix moment Maria Durant se à venuda la maitat de ditte casa a Joseph Esteva per lo preu de 18 dobles, pagadós a mi, Joseph Bonafós, dins dos ayns, a comptar del dia del acte. Y Maria Durant se és encarregada a me pagar nou dobles dins un anyn. Lo tot en poder de Crozat para, notari a Perpinyà. Y als 21 janer 1760 [?] Joseph, hereter, se à venuda la ditte casa a Galderich Bazan Tineire, de Corbera, y me àn fet lo pagament, que tinch rebut per poder *de* Jaubert, notari de Perpinyà. J. Bonafós.

97. Nota com als 14 mars 1757 se és comprat lo vestit a ma jermana Lluïsa a casa de *monsieur* Delmàs, marchant a la place noba . . . Lo tot comprat y fet és montat 213 #, y compresa l'àpoga, que és en poder de *monsieur* Jobert, notary del carrer de l'Àngel a Perpinyà. Deixat lo dit vestit al testament de ma mara dels 6 jun 1754. Y à serbit dit vestit per casarce ab Pera Gils, de Corbera. J. Bonafós.

98. Nota com als 18 maig 1757 se és casada Lluïsa Bonafós, ma jermana, ab Pera Gils, de Corbera. Se són casats a Ille. J. Bonafós.

99. Nota com als 5 *desembre* 1757 Honorat Bonafós à regunegut dit censal en poder de Conte, notari a Perpinyà, en favor de don Phalip de Copons. J. Bonafós.

100. Nota com als 26 abril 1758 és morta ma sogra Maria Bastardis. És estada enterrada als 27 en lo cementiri de Tolujes, ab assistència de 9 prebers. J. Bonafós.

101. Nota com als 8 juliol 1759, en diumenje, Chatarina Bonafós, ma moller, se és desliurada de un fill a 5 horas del matí. És estat batejat als 9 de dit en dit lloch de Tolujes. És estat padry mossèn Collin y Marta Colin, mon oncle y tia, jermans. Ly àn posat nom Julià, Joseph y Tony; se diu Julià. J. Bonafós.

102. Nota com als 23 janer 1760 Lluïsa Bonafós y Gil, restant per grangers al mas de *monsieur* Armangout al terme de Thoý, à fets los capítols y àn fermada las dos àpogas dels dots de nostre pare y mara per la somme de dos-cents deu franchs, ço és, 100 # per lo dot del pare y 110 per lo dot de la mara. Lo dot en los peus dels capítols a my, Pera y Joseph Bonafós, en poder de *monsieur* Graffant, notary de Thoý. Lo dit Pera Gil és mort a 22 janer 1764 a Corbera. J. Bonafós.

103. Nota com als 10 mars 1760 los . . . ⁴⁹ de Thoý àn dessempannyat a mossent Colin la vigna que era de Anton y Pera Mandil, restant a Tresserra. Lo acte és en poder del *senyor* Mundy, notary de Perpinyà. Y dit dia àn feta estimar la vigna; y se és respost à ditte estima y se és perduda. J. Bonafós.

104. Nota com als trenta-un mars 1760 jo é comprada una *ayminate* de vigna al Pas del Fanch a Emanuel Nazaret, de Perpinyà, per lo preu de trenta dobles y lo censal de 3#.6.8. per anyn [*sic*]. Cau al 25 mars 1761 la primera pentió.⁵⁰ Lo acte és en poder de Jaubert, notari de Perpinyà, davant jo, Agustí. J. Bonafós.

105. Nota com als desanou maig 1760 Gabriel Quintà à desempanyade la vigna a *monsieur* Guevignon ou a la *demoiselle* Margueride Andreu, la procuratrice, per lo preu de deu dobles de or cada una. Y l'à venuda, ditte vigna, al mateix die a Jaume Canell, tots de Toluges, en poder del *senyor* Jobert, notari de Perpinyà. Y dit *monsieur* Jobert à guardade une procure que *monsieur* Guerignon à fete a Margaride dins son estudy y dit Quintà se à fet pagar un . . . ⁵¹ a quatorse franchs tres sous y 4 que diu *que monsieur* Guevignon ly avia arrenquat⁵² de ditte vigne. Dit Quintà à dit a l'estudy de *monsieur* Joubert, al mateix die, que volia plantar un clau al dit . . . ⁵³ en presèntia de *monsieur* Gaubert, pare y fill, y sos commissos.⁵⁴ J. Bonafós.

106. Nota com als 27 maig 1760 se és posada la primera pedra de fonament de la universitat, que se és fondade per *monsieur* de Mally, guvernor⁵⁵ de Perpinyà.⁵⁶ És estada beneïde per lo *senyor* Bisbe y posada per *monsieur* de Sainte-Afrique, bis-rey,⁵⁷ ab gran serimònia. Y als 14 janer 1768 és estada rebuda, y s'i enseigna philosophie, theologie, dret, medecine y chirurgie ab exactitud. Bonafós.

107. Nota com als 23 janer 1761 se és enterrat *monsieur* Miquel de Palmarola, *senyor* de Toluges, mort dels 21 a 3 horas de tarde. És estat portat de Perpinyà à Toluges als 22 de dit per los habitants de Toluges. Enterrat a la tombe de Tuluges ab la assistència de dotze prebers. Madame Palmarole és morte a 21 janer 1775, 14 annys après *Monsieur*. Bonafós.

108. Nota que al primer mars 1761 se sont publicadas al prona⁵⁸ las festas que se són tretas del Bisbat d'Elne. Y no oblígan a oyr misse totas las dites festas y a més se treballarà com los altrás dias. Bonafós.

109. Nota que als vint abril 1761 y à agut dins tot lo Rosseilló un tramblament de terre⁵⁹ al punt de una hora de tarde. Bonafós.

110. Nota com als 21 abril 1761 mon. oncle Julià Colin à donnat a censal a *monsieur* Cambó 500 # sobre une case a *Perpinyà*. Y dit *monsieur* Cambó à venuda la ditte case a Pere Ferrer, huissier⁶⁰ y ly à encarregat lo dit censal, que paga tots annys als 21 abril. Lo *present* acte és fet per Birotteau, notari de *Perpinyà*. [A *continuació hi ha un paràgraf il·legible*.]

111. Nota com als 3 juín 1761 jo, Joseph Bonafós, som fet transport o venda de tres censals a mossèn Colin, mon oncle. Los dos censals son à Nyls: lo un de 11 # de pentió —y és de la case que posseïx Xico Malet— y lo altre és de 7 # deu sous que Joseph Truite me feia de un camp per mi venut. Y lo altre és de 2 # de pentió cada anny, que paga . . . ⁶¹ de Clairà, los quals tots los censals fan la somme de 20 #.10.5 y massa de 420 # que me à contats. Lo acte és en poder del *senyor* Andreu, notari de *Perpignà*.

113. Nota que als 8 *octubre* 1761 som canviat una bóta d'environ sept [*sic*] ab los hereters de Sebastià Maria, és a dire, que eills me àn donnada la de 4 cargas ab tres seglas⁶² de ferro y jo los som donnat tres bótas, dos de capajadas⁶³ de ferro y l'altra tota sogtada de ferro, fent en totas las 7 càrregas; y són bótas ab consentiment de tots. Bonafós.

114. Nota que als 9 *novembre* 1761 som feta una raguingota⁶⁴ y som comprat un caball a Miquel Esteva a 51 #... J. Bonafós.

115. Nota que als 24 *novembre* 1761, vers las deu horas del matí és morta Martre Colin, ma tia. Y és estada enterrada als 26 de dit, ab dotze capellans; y se són fetas las onras. Bonafós.

116. Nota que als 15 *desembre* 1761 som remesa la ditte vigna al mateix Emanuel Nazaret perquè altrament me la auria calguda abandonnà, com tinch de fer de tots mos béns a la occassió de la fermada *que* avia feta mon abi lo anny 1718 al *senyor* Coll, metje d'Elne. Y jo, en qualitat de hereter de ma mara y la ditte ma mara de son pare, som estat recercat en garantida.⁶⁵ Y no avent trobat béns de dit Coll, só estat⁶⁶ a ebandonar tots los censals y béns de para y mare. J. Bonafós.

117. Nota com als 18 de janer 1762 Chatarina Bonafós, ma moller, se és deslliurada de una fille. Y és estada batejada per mossent Colin, mon oncle, lo 28 de dit mes. És estat padrý Pera des Boster, de *Perpinyà*, y padrina Therese Bonafós, ma fille. Y ly àn posat nom Ignès, Theresa y Chatarina, y se diu Chatarina. Nota que la ditte fille és morte als 6 agost 1766 de la picota;⁶⁷ tenia 4 anys sis mesos 18 dies. J. Bonafós.

118. Nota com als 19 juin 1762 se és comprat a la dama Margoit de Cànohes dos ayminates *de vigne*, contada per lo preu de cent sinquante franchs l'ayminade, que monte en tot 300 #. Lo acte és en poder del *senyor* Andreu, notary. Y és estada comprada en nom de ma moller, Catharina Bonafós y Bastardis. Era molt enderreride dels traillaills de la terre y als 13 *deseembre* 1767 si *són* affagidas 66 rabasses, que era la llaque⁶⁸ que finia als *de* dama Margoit y eix die l'àn comrade sos tannyeras [?] a censal. Bonafós.

119. Nota com als trenta juin 1762 lo *senyor* oncle Colin, rector de Montner, à donnat en constituatió d'unne renda capital de 1.200 # a Madame la Comtesse d'Armissant⁶⁹ d'Albaret, pagable tots los annys als 5 *setembre*. Y jo tinch lo acte, que és en poder de *monsieur* Diego, notari de Perpinyà. Bonafós.

120. Nota com als 13 juliol 1763 és morta Jeanne Colin, mon àvia, vers las 6 horas de tarde. És estada enterrada als 14 de dit al cementiri de Tolujes, ab la assistència de doutze sacerdots, y se són fetas las honras. Y als 22 de dit mes se és fet lo cos present a la iglésia de Sant Matheu à Perpinyà per Julià Colin, son fill, beneficiat de dita iglésia. De edat de 93 annys que eilla tenia. Bonafós.

121. Nota com als 17 *octubre* 1763, die de *sant* Galderich, és arriuat un gran diluvi d'aigua, que se à negada dins la nit quantitat de gen a la rivera de la Tet y al Tech y altres rius y riveras de aquesta província. Y se à perduts grans cosas del Tech de Arles y los Bannyns y de Ceret y Sant Joan de Pagès, y dos a tres fargas de ferro de Palaldà. Y se à trobat 60 personnes negadas al Tech y altres endrets. J. Bonafós.

122. Nota com als 21-22 febrer 1764 àn panjat a *Perpinyà* dotze soldats que avían desertat y fórent arrestats a la Roca per los paysans.⁷⁰ Bonafós.

123. Nota que als 15 mars 1764 som pres Francès Garriguet per fadrý. Ly donno per mes ... 3 # 10.

124. Nota com al 5 mars 1764, diumenge de carnastoltas, se n'és anat lo *senyor* Joseph Esteve, cirurgia de Tolujes; y se n'és annat a restar a Sant Esteve sens dire res a personne. Bonafós.

125. Nota com als 26 de mars 1764 Catharina Bonafós, ma moller, se és guastada⁷¹ de un fill que era del sept mesos als 8, y à tinguda l'aygua la mara,⁷² essent malalte de un ...⁷³ de ventre de 4 mesos. J. Bonafós.

126. Nota com als 26 *octubre* 1764 a 2 horas de la matinade són feta la overtura del del cadavre del *senyor* Joseph Hort, cirurgia del Soler, mort ètieq.⁷⁴ Érant presents Pera Bonafós, mon jermà, y Joan Bonafós, son fill, y lo meu fadrý Francisco Pino, de Sant Laurens de la Selanque. Bonafós.

127. Nota com 26 juliol 1765 mon oncle Julià Colin, beneficiat de St. Matheu, à donnat a monsieur don Joan de Ros d'Ortaffà la somme de 1.200 # a constitutió de censal en favor del dit Julià Colin, pagable tots los annys als 26 juliol. Lo acte és fet en poder del *senyor* Diego, notari de *Perpinyà*. Bonafós.

128. Nota com als 13 *setembre* 1765 Catharina Bonafós, ma moller, se és desliurada de un fill. És estat batejat als 15 de *dit* mes. És estat padrý Joan Bonafós, mon nebot, restant ab my per fadrý cirurgia, y Izabel Anne, moller de Pera des Boster, de *Perpinyà*, padrina. Ly à posat nom Joseph, Joan y Pera, y se diu Joseph. Bonafós.

129. Nota com als sept *octubre* 1765 se és fet lo acte de empenny de une petite vigne de deu llaques al llarch de Maria Maliquer y Miquel Parent, marit y moller, en favor de Catharine Bonafós y Bastardis, dal vigné d'en Valentý, per lo preu de 66 franchs en diners y la ditte Bonafós pagarà a Sant Joan tots los annys 15 sous de censals la ditte vigne y en diner 66 # y lo censal monte 15 # lo fer de l'acte y colles 3 # 19, [*en total*] 84 # 19, y la ditte Bonafós à cullits los rims⁷⁵ y quand se desempannerà⁷⁶ si los rims y són seran dels dits Parent y Maliqué. És al terme de Cànohes, en poder del *senyor* Serra, notari de *Perpinyà*. J. Bonafós. Desempannyada al primer *octubre* 1772, y à tirat los rims. Als 15 maig 1773, tornade empeinnà.⁷⁷

130. Nota com als vuit de *octubre* 1765 se és fet lo acte de empenyno⁷⁸ de altre petite vigne de deu llaques al llarch de Theresa Maliquer y Parent, moller de Andreu Parent, en favor de Catharina Bonafós y Bastardis, ma moller, al vigné d'en Balantý per lo preu de septante-sept franchs en diners contants, dich 77 #, y de après un censal que feria de 15 sous y 15 # de capital; y lo acte y contarol-le⁷⁹ monte⁸⁰ 3 # 19; total 95 # 19 s. Lo acte és en poder del *senyor* Serra, notari de *Perpinyà*. J. Bonafós.

131. Nota com als 9 *deseembre* 1765 se és fet lo acte de concòrdia entre mossent Colin y Catharina Bonafós: és de la case y la vigne del Pas del Fanch y cort. La casa és restada a ma moller y la vigne a l'oncle mossent Colin ab lo hort, pagant sos mals y càrrechs en poder del *senyor* Serre, notary de *Perpinyà*. J. Bonafós.

132. Nota com als primers janer 1766 à commensat de gelar y à fet fret pendent⁸¹ un mes y mitg de saguit, sempre ab grans gibres. J. Bonafós.

133. Nota com als 18 mars 1766 és mort a 8 horas de nit lo molt reverent Gironi Robira, rector de Toluges, y és estat rector des del primer mars 1753, que fa 13 anys y 18 dies. J. Bonafós.

134. Nota com als 15 maig 1766 lo molt reverent Joseph Aigoint, preber y beneficiat de Millàs, à presa possessió de la rectoria de Tolujes. Y à commensat a venir y dormir a Tolujes als 21 de dit mes y anny. Y⁸² era per acúnomo⁸³ mossent Joan Rey de la Real. Y se

és despadit als 27 janer 1771 ab llàgrimes y plors, y és anat a Millàs per domer. Mort a Millàs als 13 abril 1802. Bonafós.

135. Nota com als 20 janer 1767 és estat acabat de adorar⁸⁴ lo altar de *sant* Sebastià de la iglésia de Toluges ab las sacras⁸⁵ y se és cambiada la trona y se és fets accòllits negras, tot per la festa de *Sant* Sebastià. Y la professó se fa des de eix dia molt més llarga, passant per lo carrer de Emanuel Maldés y devan la casa de Joseph Piqué. Lo adorar de l'altar à costat 260 # de mans solas.⁸⁶ Bonafós.

136. Nota com als 7 mars 1767, en disapte, vers las onse horas de nit, Catharine Bonafós, ma moller, se és desliurada de un fill. Y és estat baptejat a las fons baptismals de la iglésia de Toluges als 10 del mateix mes. És estat padrí Julià Bonafós, mon fill, y padrina Maria Gràtia Aigoïn, jermana del *senyor* rector de dit Toluges. Ly àn posat nom Joseph, Julià y Joan, y se diu Joseph. Bonafós.

137. Nota com als 14 mars 1767 se és fet lo acte y conventió o tranxactió⁸⁷ de un grand procés portat per lo *senyor* Vernet, cirurgia de *Perpinyà*, vers y contre tots los béns de Jaume Gras, mon aby. Y essent molts attecats⁸⁸ en garantia; y lo procés essent vingut a la cententia⁸⁹ contra Lluçiàs de Ponteillà, Mir de Palau, y jo, Bonafós, y Emanuel Sobreperere de la Roca; y com tots tenint part y portió de béns de Jaume Gras, jo representý la fermansa. Avem convingut per tot accomodament al dit Vernet que avem arrestat⁹⁰ tot lo capital, interest,⁹¹ guastos y enderrerrits a 1.600 # per acte en poder del *senyor* Andrea, notari de *Perpinyà*. Y de ditte somme jo me som carregat a pagar dins lo mes de maig del mateix propvinent 200 #, y 250 # per tot lo mes de janer de 1768; y nós som dessobligats de tot a la pena de ters. Nota que jo som pagats 100 # lo die de l'acte. Nota que jo som pagats 200 # lo trenta maig a *monsieur* Vernet.

138. Als 30 maig 1767 som pagat a *monsieur* Vernet dos-cents franchs, com es diu *en* lo acte en poder de Andreu als 4 canters. Nota com als 25 agost 1767 som contat a *monsieur* Massot 130 # per pagament de ditte somme. Nota com als 3 febrer 1768 y al primer *setembre* de dit anny som contat a *monsieur* Massot 120 franchs per enter pagament de dit deute y tots los obligats avem finit de pagar, sia a Vernet o Massot, del qual se avían fet delegatiu per lo mateix deute y notari. Nota que jo som pagats a *monsieur* Massot als 25 agost 130 #. Nota que jo som pagat a *monsieur* Massot, als 3 febrer 1768, 60 # y als primer *setembre* 1768 són finit tot lo pagament de 60 # y me ha feta la rebuda⁹² de tot.

139. Nota com als 25 agost 1767 se és fet lo acte de empennyo de une ayminade de vigne a Cànohes a Miquel Parent per lo preu de 70 #; y los guastos de l'acte y contreverse⁹³ en poder del *senyor* Andreu, notari a *Perpinyà*. Bonafós. 3 # 15 sous de censal y àpaga. Lo dit censal és estat quitat al primer octubre 1776; y si lo dit parent me desempeyna la vigne, ell me ferà 7 # 10 sous cad· ayn.

140. Nota com als nou *deseembre* 1767 lo molt reverend Julià Colin, beneficiat de Sant Matheu de Perpinyà, à presa poció de la rectoria de Monner, al qual ly és estade donade lo 20 *novembre* per Donne Maria Anne Cahors, sennyora y patrona del poble y terme de Monner. Y à presa la possessió a onse y mitje de matý, accompanyat del molt reverent Francisco Triquoera, acconnome⁹⁴ de ditte rectoria, y de Joseph Mascle y jo, baix firmat. Lo dit *pare senyor* Rector és natif⁹⁵ de Toluges y oncle de tots los de esta casa. Bonafós.

141. Nota com als 25, die de Nadal de 1768, se és desfeta o trancada la batallera⁹⁶ de la campana grosse de Toluges, que pesa tres quintals, dos robes, quinse lliuras; y la ditte campana és estade baixada als 6 janer de 1769. 13 dies après Nadal, die dels Reys, és estada portade a Perpinyà per Joseph Mascle; y és estade posada al campanar als 15 janer 1769. J. Bonafós.

142. Nota com als 9 janer 1769 Joan Bonafós, mon nebot del Soler, se és casat ab Maria Camó, dite Ramonet, al terme de Sant Faliu de Vaill.⁹⁷ J. Bonafós.

143. Nota com als 21 janer, en dimars, 1769 Julià Pomarole, molt zelós per lo plat de las ànimas del purgatori de Toluges, à comrade dels fons de las mateixas ànimas une escalette;⁹⁸ y tocant los dimecres y dissapte y dilluns per lo poble per fer dir un pare nostre y una avemaria per dittes ànimes. Bonafós.

144. Nota com lo anny 1769 no se à cuillit res de munjetes en tot lo Rosselló, Conflent ny Vallespir, perquè las bromes las àn totas mortes. Y val al present *primer octubre* a 5 # la mesora,⁹⁹ y és per tota la província en general. Bonafós.

145. Nota com als 13 mars 1770 se és posat lo rataula o altar de las ànimas a la iglésia de Tuluges. És estat fet y comprat per Julià Pomarola, dit Cargol, dels diners del capdiri.¹⁰⁰ Y à agut un grand bruig de un banch de Joseph Barrera. Y se és benneyt als quatorse avril y s'i à commensat de dire missa als 15 avril, die de Pasques; y jo som comprades y fetas fer las sacras, essent rector lo reverent Aigoin. Als 19 janer 1771 és estat tot adorat. J. Bonafós.

146. Nota com als 26 mars 1770, Magdalena Lleu, viude de Miquel Castelló y fille de Emanuel Lleu, tots de Corbere, me à passat acte de regoneicence¹⁰¹ de un censal de six francs me fa tils [?] anys de une vigne del terma de Camelas *que* era estat regonegut a ma mare als 19 janer de 1751. Lo tot és en poder del *senyor* Llutý, de Ille. Cau lo dit censal al *primer* janer de tots annys y me deu la penió, que és caigude al *primer* de janer passat, y és posat dins la regoneixence. Bonafós. Quitat per Miquel Ronde de Corbera, ab assignats, al 6 juín 1793 a Thuyr.

147. Nota com als 24 juín 1770 Catharine Bonafós, ma muller, se és deslliurade de un fill vers las 8 de tarde. És estat batejat als 26 de dit mes. És estat padrí y padrina Julià y

Theresa Bonafós, mos fills. Li àn posat nom Joan Baptiste y Pere, y se diu Joan. J. Bonafós.

148. Nota com als 28 juin 1770, a 6 horas de tarde, se és trobada une minnyona de Joseph Bobo de Tuluges, de 23 mesos, negada devant la porte de l'hort de Honnorat Piquer. Y no és estada enterrade que als 30 de dit mes, al qual és estade visitade per la justícia, que era *monsieur* Coste, procurador del rey, lo greffe¹⁰² y altrás. J. Bonafós.

149. Nota com als onse maig 1770 lo molt reverent Julià Colin, rector de Monner, mon oncle, me à fet une procure per fer regonnèixer y retirar las sommes y las pentions de tots sos censals en poder del *senyor* Serra, notari de Perpinyà. Bonafós. Pagat tot al mars 1794.

150. Nota com als 21 agost 1770, jo, baix firmat, com vuy,¹⁰³ som empennyat a Thomas Plasse y Maria Plasse, sa mare, un camp de 3 cartannades,¹⁰⁴ lo que és al terme de Tuluges, abaloat per Gabriel Bourgat y Pera Mascle, tots de Tuluges, a 253 #. Y li som posat de empeinno¹⁰⁵ 165 #, los quals són delegats a pagar per tots los quinze *setembre* propvinent a *monsieur* Terrena per enderrerits guastos y drets de rey de un censal que dits Plassa fan al dit *monsieur* Terrena. Lo acte és en poder del *senyor* Serra, notari de aquí. Eixa somme som contat a *monsieur* Terrena 152 # 6 sous 4 per son pagament; al *senyor* Serra, notari, 3 # per lo testament de Honorat Plasce; y los restants 9 # 3 sous 8 a dit Plasse. En tot fa la somme de 165 #, y lo acte à costat 3 #. Augment de preu de 44 # y 3 # 3 sous al dit camp als 29 mars 1776, per devant Serra, notari de Perpinyà.

151. Nota com als 29 *setembre*, die de Sant Miquel 1770, lo *senyor* Bisbe à feta la visita a Toluges y à confirmat tots los infans y altrás personnes. Y Theresa, Julià y Joseph y Joan Bonafós, mos fills, són estats confirmats. Y és estat padrí Joan Thomàs, mon fadrí, y se és passat tot molt bé. Era rector lo reverend Joseph Aigoín. J. Bonafós.

152. Nota com als 12 *novembre* 1770 Francisco Malet y Assiscle Gitareu de Anyls¹⁰⁶ àn regonegut en poder del *senyor* Serra, notari de Perpinyà, lo censal de onse franchs de pen-tió. Cau lo dit censal als 6 *setembre* de tot anny a mon oncle mossèn Colin, rector de Monner, y a mi, son procurador. Bonafós.

153. Nota com als 16 *desembre* 1770 se és fondada a Toluges la Confraria del Roser per lo reverent pare Bigurós, para e mestre del convent de Sant Domingo ab la bouille¹⁰⁷ del Sant Para. Y àn instituïde la dama de Palmarole *première* pabordesse, y jo som comprat lo llibre de la Confraria. Essent rector de Toluges lo molt reverent Joseph Aigoín, és estat primer paborde Pera Mascle y segon Joseph Pomiers. Y al primer diumenge de janer 1771 s'és feta la primera professó, y és estade solemna y general.

154. Nota com als 27 janer 1771 à pres poscessió de la rectoria de Toluges lo molt reve-rent Jaume Pujol, vingut de Millàs, al qual era domer. Y lo molt reverend Joseph Aigoín,

essent rector de dit Toluges, és entrat domer de dit Millàs; y n'à presa poscessió de la dome als 27 janer de dit anny y als 2 fabré à commensat la primera fontió, die de la Mara de Déu Candalaria... J. Bonafós. Y à¹⁰⁸ restat 8 annys y 7 mesos. Se n'és anat a Millàs als 9 *setembre* 1779. Lo dit Pujol és mort a Millàs als 21 janer 1786.

155. Nota com als 17 juin 1771 Ramond Criballet, fondeur¹⁰⁹ de *Perpinyà*, se n'à portada la campana trancada de Toluges per la fer refondre, que pesa tres quintals (feta als 9 agost en ma presentia), dos robas, onse lliuras. Y és estada batejade y beneïda ·ls 27 *octubre* de 1771, essent padry *monsieur* Bon Pellicer y la dame de Palmarola, y àn feta una grand festa y se és comrade une capa per la iglésia.

156. Nota com als 5 agost 1771 som finit de coubrir la casa darrera a la confrontatió de l'hort de madame de Palmarole, que és estade feta per Joan Planas, payrer de Toluges, en preu de 260 #.

157. Nota com als 25 agost 1771 se és feta à Toluges une professó ab lo *santchristo* gros de . . .¹¹⁰ Y lo àn portat vestit ab veilas [*sic*] llargues Gabriel Bourgat y Girony Chiroleu, cònsols, y Llouis Fons, obrer; y és per la pluje.

158. Nota com als 3 *setembre* 1771 és arriuat *sant* Galderich a *Perpinyà* vers las 5 horas de tarde, ab grand alegria y professó y és passat y à restat a *sant* Augeny amb moltes minyonas bastides de blanch. Y és restat a *Perpinyà* fins als 13 *setembre* 1772, que fa un anny y deu dies. Y és posat a Toluges a 5 horas de tarde, anant a Thoý diumenge. Bonafós.

159. Nota com als 23 *octubre* 1771 és estat enterrat mon fill Joan Bonafós, mort lo 22 de dit, de edat de 16 mesos menos un die, al cementiri de Toluges. J. Bonafós.

160. Nota com als deu de fabrer 1772 som fet ensostrar lo couvert del paty per Girony Bobó, foster de Toluges, per lo preu de 138 # 10 s. Y per rebatre, allouir¹¹¹ y fer las fines-tres me à costat 70 #. Bonafós.

161. Nota com als 28 *setembre* 1772 se és fet lo acte de arrendament del delme del *senyor* rector Pujol de Toluges y avem arrendat jo y Joseph Mascle. Y entrarem per lo *primer* de l'anny 1773 per lo preu de 1.000 # per anny. Y és per 4 annys, y jo som per un ters y Mascle per dos terços. En poder de Bonet notari. Bonafós.

162. Nota com als 6 fabrer 1773 àn penyat¹¹² a *Perpinyà* un fals moneder. Y après ésser estat penjat y executat, los de la Santa Segrada¹¹³ lo àn baixat de la potèntia¹¹⁴ y ly avent donnat tot secorro és estat en vida y és partit de *Perpinyà* molt amagadament als 8, en dilluns, bastit de frare de *sant* Domingo. Y se n'és annat ab porte [?], qui diu en France qui diu en Espannye. J. Bonafós.

163. Nota com als 21 febrer 1773 lo *senyor* rector Pujol à feta posar una creu al sementiri de Toluges, de fuste tintade de vermeill. J. Bonafós.

164. Nota com als 14 mars 1773 se és congregate la custodi de Toluges, feta de nou, finida lo die antes. L'à feta *monsieur* Albart, argenté de *Perpinyà*, essent rector lo *reverent* Jaume Pujol. Y à costat 280 #. Y lo die de Pasque, 11 avril, se à comensat de fer la professó y se continuarà tota la vide, ab permissió del *senyor* Bisbe per un escrit de sa pròpria voluntat, y se trobava escrit al llibre de sobre. J. Bonafós.

165. Nota com als 11 juliol 1773, en diumenge, Catharine Bonafós, ma mare, se és deslliurade de un fill vers las 7 horas de tarde. És estat batejat als 13 de dit mes, és estat padry: jo, Julià Bonafós, germans,¹¹⁵ y padrine Anne March de Pollestres. Ly à posat nom Julià, Joseph, Pere, y se diu Pera. És mort a 8 hores de nit. Bonafós.

166. Nota que al primer agost, com que de 4 censals tinch rebut des de que ma sogre és morta, *primo* sinch o 6 rals de Joana Torren de Millàs, 2 pencions de 4 reals plata quiscun any de una vinya al camí de Stagell als 3 novembre 1696. Cau dit censal als 17 febrer: 2 # 13 4.

167. Nota com lo anny 1773 se à feta las reparations de la rectorie de Tuluges, que à montat 2.053 # 14 sous, y tot lo poble y tenàncias¹¹⁶ à contribuït al pagament y las dittes reparations. Són comensadas als 4 maig y finidas y visitadas als 28 agost 1773. Y lo *senyor* rector Pujol s'i és plassat tot seguit y l'à acceptade per cer¹¹⁷ en estat. Bonafós.

168. Nota com als deu maig 1774 a une hore del matí és mor Louis XV nostre rey de França, a París, de la picotte,¹¹⁸ de edat de 64 annys. Bonafós.

169. Nota com al mateix die de la mort de Llouis [*sic*] XV és estat annomenat Llouis XVI, nèt del mort, y és de edat de 20 annys. Y és estat coronat tot saguit y és estat conegrat lo 11 juin 1775 a Reyns.¹¹⁹ Y als 25 juin de dit anny se són fetas las gales y una molt solemníssime professó a *Perpinyà*. Bonafós. Llouis XVI és mort a París condemnat per l'assamblade¹²⁰ a la lagotine¹²¹ als 21 janer 1793. Dit Llouis XVI, rey de França, mort per la natió als 21 janer 1793.

170. Nota com als 15 maig 1775 som empennyade une vigne del vigné de Balantí. Als 21 maig 1775 lo dit parent à fet un augment de preu de 24 # sobre la ditte vigne y los quartos de l'acte en tot tot devant N. Serre. Notte que le 8 février 1792 Parent a dégagée les dix llaques¹²² de Valentí. Bonafós.

171. Nota com als 24 setembre 1775 som fet lo subresostre de la sala del costat de l'ort de Palmarole, per 133 # del foster sol —y era Girony Bobó, fosté de Toluges. Bonafós.

172. Nota com als 28 de novembre 1775 és mort lo *senyor* oncle Julià Colin, rector de Montner, essent restat rector vuit anys menos onze dias, de edat de 59 anys. És estat enterrat al cementery de dit Montner ab la assistència de tota la communitat de Estagell, dos passos mes amon¹²³ de la Creu de pedra. Y me firmo, J. Bonafós.

173. Nota com als 29 mars 1776 som pagat del 100me [*centième*] de 10 # 19.3. dels béns de l'oncle.

174. Nota com als 20 *desembre* 1775 son cabade¹²⁴ de comprar a Therese Parent las deu llaques de vigne del vigné d'en Balentý per 24 #, de demés del qual y avia de empenny, que en tot à montat ab lo censal de quinze sous de pentió en tot, y compresos los tres actes, 165 # 10 sous. Tot en poder del *senyor* Serra, notary. Bonafós.

175. Nota com als 20 *desembre* 1775 jo ab la mia done avem donat dotze-cent franchs, dich 1.200 #, a censal a micer Domènech de Perpinyà, al pont d'en Vestit, per acte per devant *monsieur* Blat a l'estudy de *Monsieur* Diego. Lo dit censal és estat consignat als 2 *desembre* 1786 per micer Domènech.

176. Nota com als 9 juin 1776, en diumenge, essent en lo anny sant del jubileo, que no és que de 25 en 25 annys, se és feta une proffessó de Toluges a Perpinyà, seguint las 4 parròquies (a hont y avia 63 mignnones vestides de blanch al *santchristo* del Roser y 22 penitents als *santchristo* grand; y avia 40 atjes¹²⁵ y los demés¹²⁶ anant a peus nuts¹²⁷ o descalços), a hont és estade molt solemnement feta. Y la ditte proffessó à partit de Tuluges per anar a Perpinyà a 4 horas del matý y à arrivat a Perpinyà a 6 horas. Y la ditte professó se és finida a deu horas y se à dit un grand officy a *sant* Agustý. Y som arrivats à Toluges a 2 horas de tarde, y se à donnade la benedictió ab lo Santíssim Sacrament. Y era dins la octave de Corpus. J. Bonafós.

177. Nota com als 16 *setembre* 1776 som posat 40 # per augment de preu al camp de Antoni Barrera y lo acte y contarol-le¹²⁸ à costat 3 # 5 sous. En tot fa la somme de 43 # 5 sous y és sobra de un camp al terme d'Orles¹²⁹ que jo son rempeynat¹³⁰ a Francès Criballet, pastor, als 16 janer est mateix ayn, lo qual camp Francès Criballet avia empeynat a dit Barrera en tres actes, tots passats devant lo seynor Serra, notari de Perpignà. J. Bonafós.

178. Nota com al primer octubre 1776, jo, baix firmat, com tinch quitat a Guillem Clavell, boulanger¹³¹ de Perpignà, un censal de 150 # de capital y de 7 # 10 sous de pentió cada any, lo qual dit censal era ipotecat en son fabor per Miquel Parent, habitant vuy a Cànohes, sobra una vigne y coutiu.¹³² De la qual vigne, lo dit Parent me à empeynada una ayminada y ell, ses¹³³ aver reservat mitja ayminada, pagant lo dit censal per maitat cada un de mi ab Parent. Y jo resto quiti de ma part, la maitat de dit censal, y lo dit Parent ne fent encara la maitat, que són 3 # 15 sous de sa part. Y vuy me pagarà [a] my la ditte sa part lo die 13 *desembre*, a començar per est any. Y si lo dit Parent me desenpeyna la ditte vigne, me

pagarà a my 7 # 10 sous, que serà lo interès del capital cy-dessús¹³⁴ dit, segons lo acte pas-sat, vuy en poder del Seynor Serra, notari a Perpinyà. J. Bonafós.

179. Nota com als 3 novembre 1776 som comprat a Catherine Petit y Mailles, viuda de Raphael Petit, restant al lloch de Toluges, un censal de pentió annual 7 #, en pentió de cen-sal y capital de 140 #, sobre una vigne al terme de Cànohes. So fa lo dit censal los béns de Jean Garaud de Cànohes, que vuy posseheixen Joseph Maumill y Jean Lafont, pastors, lo dit Maumill restant a Cànohes y Lafont restant a Nnyls,¹³⁵ y obligats lo un per l'altre. Cau lo dit censal lo 27 febrer par acte rebut del seynor Serra, notari de Perpignà. Lo dit censal, Jean Lafont à acquitat lo capital de 6 # als deu octobre 1793.

180. Nota com als deu janer 1777 som empennyat a Antony y Xico Barrera, pare y fill, une ayminade de camp al terme de Orles per lo preu de 165 # y 5 # 19 sous tres diners de contrarol-le¹³⁶ y notary, en tot 170 # 19.3. Lo acte és en poder del senyor Serra, notary de Perpinyà. Aument de preu als 12 maig 1778 per la somme de 70 # 5.6 en tout. Bonafós.

181. Nota com als 8 juin 1777 és mort Joseph Bonafós, mon fill, a mitje nit. És estat ente-rrat als 9 de dit mes ab la assistència de tres sacerdots. Y tenia la edat 10 annys y 3 mesos justos, y és estat enterrat en cos grand,¹³⁷ ab enterro y onras, y això perquè grand, capaci-tat y sebest.¹³⁸ Ly és estat portat lo combragar y extremontió. Bonafós.

182. Nota com als 6 janer 1778 se són fets los capítols matrimonials de ma fille Theresa Bonafós ab Julià Piquer, fill de Honnorat Piquer, pagesos de Toluges. Y se són fets a la mia casa per lo senyor Serra, notari de Perpinyà, y ly som donnadas de present cent dobles. Als 29 octobre 1786 som pagat 212 # a Theresa, ma fille, dels llegats que sa mare li dónna en son testament, per ella 200 # y per dos fills 12 #, devant lo senyor Mundý. Bonafós.

183. Nota com al mes de octobre y desembre 1777 à fet grand aigat y frets, que se à apor-tat moltras terres y altres cosas de la província.

184. Nota com als 4 fabrer 1778 se és exposada a casar Theresa Bonafós, ma filla, ab Julià Piqué, tots de Toluges. Los à casats o feta la fontió lo reverent Joseph Patau, rector de Cànohes, se trobant en dimecres. Mort de Theresa Piqué, ma fille, a 16 avril de 1793 de edat de 41 annys y nou mesos..., y de matrimony 15 annys fets. Bonafós.

185. Nota com als dos avril 1778 som comprat als hereters de Jaume Nogués de Toluges dos ayminates terre, partide de¹³⁹ vigne y partide de camp al terme de Cànohes, per lo preu de 600 #, de a hont és estat abaloat per Galric Bourgat y Honnorat Pejoan, tots de Toluges. Fa de censal 5 # cada anny als 7 desembre. Y tinch de contar als hereters de dit Nogués 500 #, y això quand voldran. Lo acte és en poder del senyor Serra, notary de Perpinyà. Bonafós.

186. Nota com als quatre juin 1778 som comptat a Lluís Carbou y a Joseph Bardinnyere 500 # per lo pagament de ditte vigne; y se àn partit los diners y me àn feta àpoga per devant lo *senyor* Serra, notary de *Perpinyà*.

187. Nota com als 16 agost 1778 se és feta y representade la tragèdie o martyry del gloriós y màrtir *sant* Sebastià.¹⁴⁰ Y avia 16 acteurs ou representants, a la place de Toluges. Commensant a las deu horas de nit y és estade finide a las dos horas y mitje de la matynade. A hont y avia gran quantitat de gent de moltes parts del Rosseilló. Bonafós.

188. Nota com als 13 janer 1779, en dimecres, Theresa Piqué y Bonafós, ma fille, moller de Julià Piqué, se és deslliurada envers las dos horas y mitje de tarde de un fill, que és estat batejat a las fons baptismals de Toluges als 17 de dit. És estat padrý Honnorat Piqué y Catharina Bonafós, abis¹⁴¹ del nou nat. Ly àn posat nom Honnorat, Julià y Joseph, y se diu Honnorat. J. Bonafós.

189. Nota com als deu *setembre* 1779 lo Reverend Joan Sicart à presa pocessiò de la rectoria y iglesy de Toluges. Sicart, rector de Toluges, à quitat la parroqui als 12 de *setembre* de 1792. Y à restat dotse annys, dich 12 ans. Mort als deu mars 1805. J. Bonafós.

190. Nota com als nou *deseembre* 1779 se és passat mestre chirurgia Julià y Joan Bonafós, mon fill y nebot, per lo *senyor* doctor Ceilles. J. Bonafós.

191. Nota com als 25 mars 1780, vespre de Pasqua, àn portat de *Perpinyà* lo tabernacle de la Mare de Déu del Roser y lo endemà al bon matý ne àn feta la proffessó. Y à costat per lo escoltar 225 # tot adorar. J. Bonafós.

192. Nota com als dos janer 1781 som comprat tot lo camp que és al terme d'Orles a Antony y Xico Barrere, pare y fill, tots de Toluges, ço és la més balense de tot, y avent jo lo tingut empennyat y differents augments de preus que jo y tenia. Y me som carregat de 15 # de censal, que lo capital és 300 #, que se fan a micer Boussach. Lo acte és fet a l'estudy de Alexis Conte a *Perpinyà*. Barrera quitat ab assignats a Madame Boussac y Gaffart. Lo pont qui va a *Perpinyà* se és fet en lo any 1780, nomenat lo pont trencat. Lo dit pont és estat trancat o posat a terre a l'agost 1793 a la ocasió de la guerre. J. Bonafós. Lo dit pont és estat acomodat als 24 juny 1802 per un tal Lasserre, entrepreneur¹⁴² de *Perpinyà*.

193. [A la pàg. 84 del manuscrit hi ha el testament de Catherine Bonafós, que no tenim transcrit.]

194. Nota com als 19 agost 1781 és mort *monsieur* Joseph Bertran Bosch, *senyor* de Toluges, a *Perpinyà*, en diumenge. És estat enterrat lo mateix die a 6 horas de tarde, de edat de 41 annys. Bonafós.

195. Nota com als 8 janer 1782 Theresa Piquer, ma fille, se és desliurade de un fill a 9 horas y mitje de nit. És estat batejat als 10 de dit en las fons baptismals de l'iglésia de Toluges. Som estats padrins jo, baix firmat, y Victòria Vidal, de Orles. Li avem posats noms Joseph, Julià y Honnorat, y se diu Joseph. Bonafós.

196. Nota com als 18 novembre 1782 som comprat a Joan Bonet, farrié de Perpinyà, une ayminate de vigne, la que és al terme d'Orles, en preu de 400 #, ab 12 olius, confrontant ab my mateix, agouille¹⁴³ al mitg. Y som pagat de...¹⁴⁴ J. Bonafós.

197. Nota com lo anny 1782, a 5 del mes de *deseembre*, s'és comensada la missió a Toluges, qu-és estade feta per 4 religiosos mínims del convent de l'Ascorndelbou¹⁴⁵ de Espannye, bisbat de Terragona. Y se és finida y posada la creu a la paret de la capelle de Sant Miquel, devant la iglésia, essent rector lo molt reverent Joan Sicart, bayle¹⁴⁶ Gabriel Bourgat, cònsuls Joseph Barrere y Jaume Benazet y obrers Pera Carol y Jaume Lambert. És estade finida als 26 de dit mes de *deseembre*, que era lo die de Sant Esteve, y és estade molt solemnement feta. Àn portade la creu ab professó 14 pagesos per tot lo poble. J. Bonafós.

198. Nota com al primer mars 1783 és mort lo *senyor* bisbe de Guy de Briencourt,¹⁴⁷ mort a Spirà de l'Aglý en dissapte. És estat descarnat de tot son cors¹⁴⁸ y enbaumat per lo *senyor* Tarrades, chirurgià de Ribesaltes. És estat portat a Perpinyà lo endemà y és estat enterrat als 6 de dit mes de mars, molt magníficament ab tota la pompe magnífica. J. Bonafós.

199. Nota com als 3 maig 1783 és enterrade Catharine Gil, de Corbere, ma neboda y fillola.

200. Nota com als onse *setembre* 1783 *monseigneur* lo bisbe Degué¹⁴⁹ à prese pocessiò del Bisbat d'Elne, al qual és estat rebut ab grande proffessó y magnificèntia. Y és mort a París o Versailles al 28 agost 1788. Bonafós.

201. Nota com al primer *octubre* 1783 és morta ma moller, Catharine Bonafós y Bastardis, a las ons-oras y tres quarts per mitg die. Y és estada enterrada lo dos de dit mes ab la assistèntia de sinc sacerdots; y se són fetas las onras al mateix die, al qual àn assistit molta gen de Toluges. J. Bonafós.

202. Nota com lo anny 1780 se és fet lo pont nou a Toluges.

203. Nota com lo any 1783 se és feta y cambiade la font de Toluges per Villebrun de Perpinyà, entreprenor.

204. Nota com als 4 janer 1784 és arriuat sant Galderich a Perpinyà ab solemnissime proffessó. Y és estat tret del convent de Sant Martí als 7 *setembre*, que lo baixàrent a Villefranca, y de aquí lo àn portat a Perpinyà per implorar sa clemència perquè avia fets differents aigats o diluvis d'aigua, que no se à pugut sembrar recolte.¹⁵⁰

205. Nota com als 15 janer 1785 Therese Piquer, ma germana, se és deslliurada de une fille a nou horas y mitge del matý. És estade batejade als setze de dit, en diumenge, en las fonts baptismals de la iglésia de Toluges. Som estats padrins jo, baix firmat, y Catherine Canell, moller de Jean Canell, pagès. Ly avem posats nom Marie Therese y Catherine, y se diu Marie Theresa; y és la primere posade al Registre nou de dit any. Y firmo Julià Bonafós. Morte als 28 agost 1787, de edat de dos anys, set mesos y mitg.

206. Nota que l'acte de vente à la faculté de rachat¹⁵¹ de trois llaques ou sillons s'est passé ou se trouve au patrimoine ou domaine le 26 octobre 1748 pour le prix de 40 #. Passé par Crozat, notaire. Les frais, 4 # 4 sols.¹⁵⁴ J. Bonafós.

207. Nota com als 17 maig 1785 se és fet lo acte de compra de la vigne dels hereters de Antoni Mandil del Soler, dite del Boussut,¹⁵⁵ al terme de Toulouges, dit la vigne d'en Riere, contenint 28 llaques en llarch, al qual n'y abia tres llaques empeignades,¹⁵⁶ al qual se ha feta més balensa de tot. Tota la dite vigne és de contenenci de cinq cartonadas o lo qu'és per lo preu de 417 # 18 sous, al qual me som carregat, demés de aqueix preu, un censal de deu rals plata, lo tot comptat per porate.¹⁵⁷ Lo dit censal se paga a Pere Riu, de Sant Llorens de la Salanca, la dite venda és estade feta per Victòria Mandil cy-dessús. Los dits diners són estats contats a Jaume Bonacaze, sogra y pare dels dits cy-dessús, en qualitat d'usu-fructuària [sic]. Lo acte és en poder del *senyor* Ferriol, notari de Millàs. La dite vigne és venuda al mateix preu al *senyor* Serra, notari de Perpinyà. Correspon als II ventôse.¹⁵⁸ Bonafós.

208. Nota com als tretze agost 1785 se és imposat en ma favor un censal per Jaume Robert de Toluges de la somme de soixante-six franchs, dich 66 #, de capital y pentió de 3 # 6 sous cade anny, assignat i fernet sobre la case de dit Jaume Robert, que és al cap del carrer nou y la place. Lo acte se és fet a Toluges per lo *senyor* Serra, notary. J. Bonafós.

209. Nota com al 3 avril 1786 som comprat un censal al *senyor* Joan Baptiste Coste Nadal, appotachary de Thoý restant vuy a Perpinyà, de la somme de 300 # sobre une vigne al terme de Vernet. Lo dit censal lo fa la viuda Chabordes Batonera, *que* resta devant Sant Christòfol lo Petit. Cau lo dit censal als 21 *setembre*. Lo acte és en poder del *senyor* Serra, notari. J. Bonafós.

210. Nota com als onse maig 1786 s'és batejat un fill de Julià Vidal, sobrenom Musquil, carnicer de Toluges. És estat padrí jo, baix firmat, y Francisca Nabone, viude. Ly avem posat nom Joseph, Julià y Lluch. J. Bonafós.

211. Nota com als 12 juny 1786 se són fets los tractes matrimonials de Julià Bonafós, cirurgià a Toulouges y de Marie Barrera, de Toluges. Y dits tractes consisten en las donations següents...¹⁵⁹

212. Nota com als 29 juny 1786 se són fets los capítols matrimonials de my, Julià Bonafós, cirurgià de Toulouges, y de Marie Barrera, fille de Toluges. En poder del *senyor* Serra, notary a Perpynà [*sic*], en presència del *senyor* don Francisco Delfau, ciutadà noble, y de Miquel Maldés, los quals àn servit de testimony. Los quals capítols consisteixen en los articles següents...¹⁶⁰

213. Nota que als 18 agost 1770 és nade Marie Anne Victori Barrera, y és estade batejade als 21 de dit mes. Foren padrins Pere Cazadamont, del lloch de Brouillà, y Therese Barrera, sa tia carnal (y al present és moller de Raphael Pejoan, pagès de Toulouges). Y és ma moller.

214. Nota com als 11 juliol 1786 se és contractat lo matrimony de my, Julià Bonafós,¹⁶¹ cirurgià de Toluges, y de Marie Barrera, fille de Thomàs Barrera y de Marianne Llucià, tots de Toluges. La dite Marie, ma moller, de edat de 16 anys no complerts.

215. Nota com als 6 septembre 1786 som passat acte de compre d'une caze situade al terme y lloch de Cànohes per Domingo Gras.

216. Nota com als 16 agost 1787, en dijous, dia del Roser, Maria Bonafós, ma moller, se és deslliurade de un fill a 9 horas del matý. És estat batejat als 19 de dit en dit lloch de Toluges. És estat padry lo *senyor* Joseph Bonafós, cirurgià, y Marianne Barrera, àbias [*sic*] del dit batejat. Ly àn posat nom Joseph, Julià y Joachim, y se diu Joseph. És estat batejat per lo *reverend* J. Sicart, rector.

217. Nota com als ... *novembre* 1878 Theresa Piquer y Bonafós, ma germane, se és deslliurade de une fille. Y se diu Marie. Morte als 4 mars 1735.

218. Nota com als 7 juliol 1788, en dilluns, Marie Bonafós, ma moller, se és deslliurade de une fille a 9 horas del matý. És estade batejade als 9 de dit en dit lloch de Toluges. És estat padry Thomàs Barrera, son àbia [*sic*], y Theresa Piqué, sa tia carnal. Del dit batejat ly àn posat nom Therese.

219. Nota com als 23 agost 1789 se és tingut a Toluges un consell general per Sastre, notari de Perpinyà, per cuidar [*sic*] un chirugià [*sic*], mestre d'escola y secretari per dit Toluges, era cònsul Honnorat Pejoan, pagès, y Gabriel Bourgat, brasser, dit Noy.

220. Le 12 fevrier 1782, dernier jour de carnaval, j'ay été parrain d'un enfant mâle, légitime de Thomas Fajal et de Marguerite Casenobas, son épouse. Né du lundi au matin jour précédent. A été marraine Thérèse Piqué, ma sœur. Il s'appelle Julien Thomas et Pierre. Julien Bonafós.

221. Le 12 avril 1784, seconde fête de Pâque, en lundi, j'ai été parrain, moy, soussigné, d'une nièce, fille légitime de Hyacinthe Borret et de Marie Gil, son épouse. Née du jour

de Pâque. A été marraine Dorothée Tixador et Fabresse, épouse de Boniface Tixador, surnommé lo Guillat. Elle a été baptisée dans l'église de Saint Pierre de Corbera par le *reverend monsieur* Daliquir, curé du dit Corbera. Elle s'appelle Dorothée, Marie et Louise. Morte als 3 octobre 1785. Julien Bonafós.

222. Le 6 mars 1785, veille de Pâque, en samedi, j'ay été parrain, moy, soussigné, d'une nièce, fille légitime de Dominique Gras et de Anne Marie Bosch, native d'Estagell, habitant a Cànohes. Née du 22 mars, en mardi. A été marraine Marie Ostailier, épouse de Sébastien Ferrer, bayle de Cànohes. Elle a été baptisée par le *reverend seigneur* Patau, curé de Cànohes, dans sa même paroisse. Elle s'appelle Marie, Anne, Rose. La dite fille est morte le 30 mars de la même année. J. Bonafós.

223. Le 15 décembre 1785, en jeudi, j'ay été parrain, moy, soussigné, d'un enfant mâle, fils légitime de Pierre Asquerria et de Françoise Payrer [?], mariés et habitant a Aynils.¹⁶² Né le 17 du dit. A été baptisé au lieu de Ponteilla par le *reverend* Vilar, prêtre et curé du dit lieu. A été marraine Thérèse Barrera, épouse de Raphael Pejouan. Il s'appelle Julien, Étienne, Pierre. Mort le 17 du dit mois. J. Bonafós.

224. Le 17 avril, seconde fête de Pâque 1786, en lundi, j'ay été parrain d'un enfant mâle, légitime de Michel Taigas et de Victoire Nogués [?], son épouse. Ont été parrains, moy, soussigné, et marraine, Marie Barrera, fille de Thomas Barrera, pagès. Il s'appelle Julien, Pascal, Thomas. Mort le 28 novembre de la même année. J. Bonafós, fils.

225. L'alliance pèse 6 *unités quirats*, poids d'or, et 51 sols de façon, revenant à 9 # les boucles, 15 # les pendants, 18 # 10 *sous* la croix. En tout, 48 #. En tout 90 # 10 sols.

226. Nota que als 9 febrer 1790 Bonaventure Planas et Jean Bernard, surnommé Pastor, ont évalué la maison de maître . . . à 938 #.

227. Nota com als 4 febrer 1791, en divendres, Marie Bonafós, ma moller, se és deslliurade de un fill a quatre horas y tres quarts de la tarde. És estat batejat als 7 de *dit*. Són estats padrins Julià Piquer y Theresa Piquer, ma cunyada. Ly à posat Joseph, Julià, Thomàs.

228. Nota com als 12 juliol 1791 à penjat a *Perpinyà* un botxí que, negant son nom, se feya dire Jean Camille —altrament son veritable nom era Guillaume—, per aber mort un homme de *Perpinyà* que ly dèyan Abat Portarias. J. Bonafós.

229. Nota com als 23 juliol 1791 Theresa Piquer y Bonafós, ma germane, se és deslliurade de une fille a tres horas y tres quarts de la tarde. Foren padrins Joseph Piquer, pagès, y padrine Catherine Piquer. Ly à posat nom Catharina. Morte als 26 octobre 1794, de edat de 3 annys dos dias.

230. Nota com als 5 mars 1792 se és feta la quittance de l'obligatió que Domingo Gras en son vivint¹⁶³ abia feta à Miquel Parent, habitant al terme de Vilanobe de la Rahó, de cin-

quante franchs per un acte dels deu *novembre* 1785, tot par devant lo seynor Serra, notari de *Perpinyà*; y jo, baix firmat, són pagat tot. J. Bonafós

231. Nota com als cinc *octubre* 1792 és vingut *monsieur* Vicents Grau, pagès, per decer-vent¹⁶⁴ de la parroque¹⁶⁵ de Toluges. Y à vingut del Soler, que y era annomenat rector y era jurat; antes monjo de *Sant Genís*. Vicents Grau sus dit à presa pocessió de la rectoria de Toluges als nou *deseembre* 1792 en presència de tota la municipalitat de dit Toluges; era mere¹⁶⁶ Francisco Mascle, pagès de dit poble. Grau à quitat¹⁶⁷ Toluges als 25 mars 1794.

232. Notta com als 21 fabrer 1793, en dijous, és nat en esta casa de Toluges un fill de Julià Bonafós y Marie Barrere, sa moller, a onse de nit. Y és estat inonat y donnat l'aigua per lo baix firmat. J. Bonafós, aby del nat. És estat batejat als 30 *octubre* 1793, padrý . . . , padrine Marie Bouret, de Corbere, ma nebode, y li àn posat nom Joseph, Tomàs y Pere.

233. Notta com al nom de la nation, lo anny 1793, segon anny de la republique françoise, se és quittat lo censal que feia los béns de Domingo Gras de Cànohes als hereters de Llouís Barrazin, marchand de *Perpinyà*, de la somme de six cents vingt y tres franchs y six sous y six diners, dich 623 # 6 sous y six diners, lo qual censal era imposat lo 26 *octubre* 1717, per devant lo *senyor* Serra, notary de *Perpinyà*. És estat quittat per Julià Bonafós, hereter dels béns de dit Gras. Bonafós.

234. Nota com als 24 *novembre* 1793 àn tretas dos campanas per fer peces de canon per la guerre que és d'Espagne ab la France, essent l'armada¹⁶⁸ al terme del Bolou¹⁶⁹ y Ceret.

235. La vigne és desempanyada y quittat la part del censal a 28 *octubre* [?] 1793, par devant Serra, notari.

236. Als onse fabrer 1794 àn desgornits tots los altars de l'iglesy de Toluges.

237. Nota com als 22 maig 1794 és mort Julià Piquer, pagès de Toluges, a mitgdie.

238. Als 5 *octubre* de 94 se és cridat tudor de Joseph Piquer y Marie y Catharine. És Julià Bonafós, a Thuÿr, per lo jutge de pau, Perico, ab assamblade¹⁷⁰ de *grands-parents*.¹⁷¹ Catharine Piquer, fille de Julià Piqué, és morte als 26 *octubre* 1794.

239. Nota com als 17 *novembre* 1794 se és venuda la llanne dels hereters de Julià Piquer. Era llanne de dos annys. N'y à gut tretze quintals soixante-six lliuras, dich 13 *quintals* 66 lliuras. A 80 # lo quintal, monte 1.040 une vegade y 52 # 16 *sous* un altre. En tot fa la somme de 1.092 # 16 sols. Catherine Piquer à tocat del bestia o el convoy¹⁷² la somme de 460 #, contats per la municipalitat.

240. Nota com als 24 maig de l'an 1800, die de Pentacoste, se és fete y representade la Preze de l'Hort, al qual se és fete dins la iglesi. I ·l ban commençà a 6 horas de tarda y bam be¹⁷³ acabat a l'andamà matý a 7 horas. Bonafós.

241. Le roy retire annuelement de la généralité du Roussillon deux millions six cents mille livres liquides pour icy, ce qui monte pour chaque contribuable à 13 # et quelques deniers. Le roy retire du clergé de France généralement et annuelement soit archevêques, soit évêques, abbés, chapitres, curés et autres ecclésiastiques vingt et deux millions.

242. Jules Brousse est atteint de fièvre à type quarte depuis le 21 août courant. 1ere. visite le 30 août; jours des accès le 21, le 24, le 27 et 30.¹⁷⁴

243. Recette de badigeon¹⁷⁵ colorant «pour conserver aux bâtiments toute leur fraîcheur». *Journal de Perpignan*, nº. 18, 1828.

244. Note que François Vidal a payé son abonnement le 6 février. Antoine Maldès doit la valeur de deux quintaux et vingt quatre livres *par le* soin qu'il prit dans le courant du mois dernier 1819.

245. Le 3 mars 1819 Antoine Maldès a pris 1 *quilo* et 2 livres..., 1 *quilo* et 55 livres...

246. Recapitulations 1, 2, 3: doit net 4 *quilos* 63 livres.

Notes

1. *àpoga*: Variant d'*àpoca* (documentada a Llofriu pel DCVB).

2. *setembre*: En el manuscrit abreviat com a *7bre*, com fa generalment amb el mom de certs mesos (*8bre*, *9bre* i *10bre*).

3. *àpocha*: Llegiu *àpoca*.

4. *ayminada*: L'*ayminada* és una 'mida agrària equivalent a una extensió de terra capaç de contenir una aimina de sembradura'. L'*aymina* era una 'mesura de gra que equivalia a dues migeres, i el valor real de la qual era variable segons les regions. A Perpinyà era de devers 144 litres' (DCVB).

5. *termaneras*: Enteneu *termeneres* 'fites, pedres indicadores de partió o límit' (DCVB).

6. Corregim 1072.

7. Es tracta de Felip V i Lluís XIV, respectivament.

8. Probablement es refereix a l'església anomenada Sant Pere del Bosc (del segle XII).

9. Ara es refereix a l'església situada a la vora del castell, del segle XIV.

10. Filla de Joan Bonafós.

11. Miquel Ponsich havia estat elegit cònsol, juntament amb Joan Bonafós, l'any 1693.

12. Es probable que es tracti d'un cas de deserció.
13. Anna Maria Riera.
14. L'esdeveniment fou anunciat el diumenge des de la trona pel rector de la parròquia, Manuel Ribera. Hi hagueren celebracions a Perpinyà i a la mateixa Corbera (que consistiren en un ball).
15. *insignas*: 'Insígnies' (francesisme).
16. Tenia 75 anys i des del 2 de març del 1723 havia traspassat les seves funcions a Francisco Destavila.
17. *manumessor*: 'Marmessor'.
18. *bla-d'Indy*: Per *blat d'Indi* 'blat de moro'.
19. A continuació ve una lloa, anomenada *Aloha del devallement de la Creu*, que comença «A l'auditori noble...» i té 158 versos. No en tenim còpia. La forma *aloha* prové de la interpretació del castellà *la loa* com si fos *l'aloa*.
20. *metre*: Enteneu *maître*.
21. *quitta*: 'Satisfet el pagament'.
22. *étudiant*: Per *étudiant*.
23. *protomètich*: 'Protomèdic, metge principal'.
24. *fraire*: 'Germà' (occità *fraire* o francès *frère*).
25. *pistola*: Moneda que valia dos duros.
26. *abaloat*: Enteneu 'avaluat'.
27. *rempanyada*: 'Reempenyada, tornada a empenyar'.
28. *racompre*: 'Recompra'.
29. *nabàs*: Enteneu *nevàs* 'nevada' (documentat pel DCVB en A. Saisset).
30. És a dir, n'ha esqueixat branques.
31. *J'ey*: Per *j'ai*.
32. *Dehières*: La lectura del cognom és insegura.
33. *cest*: Enteneu *cet*.
34. *borra*: Llegiu *burra*.
35. Es tracta del marquès de Paulmy, inspector-ministre de la guerra de Lluís XIV, vingut al Rosselló per inspeccionar les fortificacions que Vauban havia creat o reforçat.
36. *premotat*: Per *permutat*.
37. *rebuda*: 'Rebut'.
38. *que*: Hauria de dir *de*.
39. *Lotuges*: Error per *Toluges*.
40. *cotiu*: 'Camp erm'.
41. Mot il·legible.
42. *més balance*: Per *més valença* 'guany, augment de valor'.
43. *pièce*: 'Per peça'.

44. Mot il·legible.
45. *monto*: 'Suma de diverses partides' (cast.).
46. *pas...*: La resta del mot resulta il·legible.
47. *greit*: *Grei* 'guaret, terra no conrada'.
48. *egas*: Error per *eras*.
49. Mot intel·ligible (*lebartesos?*).
50. *pentió*: La *pensió* és, aquí, 'tant anyal que es paga per un censal' (DCVB).
51. Mot il·legible (*salbier?*).
52. *arreguat*: Cal entendre 'arrendat'.
53. El mateix mot il·legible d'abans (*salbier, solbier ?*).
54. *commissos*: 'Empleats, auxiliars', aquí potser 'passants' (fr. *commis*).
55. *guvernor*: Catalanització de *gouverneur* 'governador'.
56. Joseph-Augustin de Mailly-d'Hancourt (1707-1794), des del 1749 lloctinent general i comandant en cap militar del Rosselló.
57. *bis-rey*: Adaptació del fr. *vice-roi* 'virrei'.
58. *prona*: 'Homília' (fr. *prône*).
59. *trablament de terre*: 'Terratrèmol' (fr. *tremblement de terre*).
60. *huissier*: 'Porter' (fr.).
61. Mot incomprensible.
62. *seglas*: 'Cercles'.
63. *capajadas*: Potser relacionat amb *capejar* 'igualar els caps d'una peça de fusta amb una garlopa (Eiv.)' (DCVB).
64. *raguingota*: 'Redingot' (fr. *la redingotte*).
65. *en garantida*: 'Garantia' (és una catalanització del francès *garantie*, d'on també prové *garantia*).
66. Hi falta un mot (*obligat?*).
67. *picota*: 'Pigota, verola'.
68. *llaque*: 'Renglera de ceps o de llegums sembrats' (*llaca*, de l'occ. *laca*).
69. *d'Armissant*: Per *d'Armissan* (en el manuscrit, *darmissant*).
70. *los paysans*: En el sentit oposat a 'militars'.
71. *se és guastada*: 'Ha avortat' (*tenir un gastament* és 'avortar').
72. *mara*: Per *mare* 'matriu'.
73. Mot intel·ligible (*curs?*).
74. *ètieq*: Per *étic* 'físic'.
75. *rims*: 'Raïms' (ross.).
76. *desempannerà*: Llegiu *desempenyarà*.
77. *empeinnà*: Llegiu *empenyar*.

78. *empenyno*: Llegiu *empenyo*.
79. *contrarol·le*: 'Control' (procedent de *contre-rôle* 'registre tenu en double', 'doble registre que portava l'administració per a la verificació recíproca'). En el manuscrit, abreviat en *conlle*. Més endavant apareix en la forma *contarolle*.
80. *monte*: 'Puja a' (*munta*).
81. *pendent*: 'Durant' (fr. *pendant*).
82. *Y*: Enteneu 'hi'.
83. *acúnomo*: 'Ecònom' (cast. *ecónomo*, pronunciat amb fonètica rossellonesa; més avall apareix en la forma afrancesada *econnome*).
84. *adorar*: Enteneu 'dorar'.
85. *sacras*: 'Consagració' (fr. *sacre*).
86. *de mans solas*: Només de mà d'obra.
87. *tranxactió*: Llegiu *transacció*.
88. *atcats*: Per *atacats*, en el sentit del francès *attachés* 'lligats, compromesos'.
89. *centèntia*: Llegiu *sentència*.
90. *arrestat*: Gal·licisme (*arrêté*), suposem que en el sentit de 'fer l'inventari de la totalitat del deute'.
91. *interest*: 'Interès' (latí *interest*, fr. *intérêt*).
92. *la rebuda*: 'El rebut'.
93. *contreverse*: Variant de *controvèrsia*.
94. *acconnome*: 'Ecònom' (fr. *économe*; abans havia aparegut la forma castellanitzada *acúnomo* —cast. *ecónomo*).
95. *natif*: 'Nadiu' (fr. *natif*).
96. *batallera*: 'Ansa que hi ha soldada a la part superior de dins l'esquella [aquí, de la campana], per penjar-hi el batall' (DCBV).
97. *Sant Faliu de Vaill*: Per *Sant Feliu d'Avall*.
98. *escallette*: Llegiu *esquelleta*.
99. *mesora*: Llegiu *mesura*.
100. *capdiri*: Pronunciació rossellonesa de *captiri*.
101. *regoneicence*: 'Reconeixença'.
102. *greffe*: Utilitzat en el sentit del fr. *greffier* 'escrivà' (en francès, un *greffe* és una 'escrivania').
103. *vuy*: 'Avui'.
104. *cartannadas*: *Quartanada* és el 'contingut d'un quartà, mesura de grans de valor variable segons les regions'.
105. *empeinno*: Llegiu *empenyo*.
106. *Anyls*: El poble de Nyils (antigament *Anyils*), pertanyent al municipi de Pontellà.
107. *bouille*: 'Butlla'.

108. *Y à*: 'Hi ha'.
109. *fondeur*: 'Fonedor' (fr.).
110. Mot il·legible.
111. *allouir*: *Alluir* és "referir les parets amb una capa de guix, ciment o altre material d'obra".
112. *penyat*: Llegiu *penjat*.
113. *Santa Segrada*: Es tracta de la confraria que prenia al seu càrrec els condemnats a mort des de la vetlla de la seva execució, i que en el cas de Perpinyà era l'Arxiconfraria de la Sanch.
114. *potèntia*: 'Força' (fr. *potence*).
115. És a dir, el padrí i el batejat són germans.
116. *tenàncias*: Derivat del francès antic *tenance* 'propiété, tenure'. Un *tenancier* és 'persona que treballa les terres d'un altre'.
117. *cer*: 'Ser'.
118. *picotte*: 'Pigota o verola'.
119. *Reyns*: Reims.
120. *assamblade*: 'Assemblea' (catalanització del fr. *assemblée*).
121. *lagotine*: Vulgarisme (no documentat) per *guillotina*.
122. *llaques*: *Llaca* 'renglera de ceps'.
123. *amon*: Llegiu *amunt*.
124. *son cabade*: 'He acabat' (*som acabada*).
125. *atjes*: Pronunciació rossellonesa d'*atxes*.
126. *los demés*: 'La major part'.
127. *nuts*: 'nus' (ross.).
128. *contarol·le*: 'Control' (vegeu la nota 79).
129. *d'Orles*: Orla.
130. *rempeynat*: 'Reempenyat'.
131. *boulangier*: 'Flequer' (fr.).
132. *coutiu*: *Cotiu* 'camp erm'.
133. *ses*: 'Sens'.
134. *cy-dessús*: 'Anteriorment' (fr. *ci-dessus*).
135. *Nnyls*: Nyils.
136. *contrarol·le*: 'Control' (vegeu nota 78).
137. *en cos grand*: Enterrat com si fos major de dotze o catorze anys.
138. *sebent*: Per *sabent* 'savi', aquí en el sentit d'"entenimentat'.
139. *partide de*: 'Part de'.
140. Es conserven actualment tres manuscrits de la *Tragèdia o martiri del gloriós sant Sebastià*, un de 1755, un de 1800 i un de 1818.
141. *abis*: Hem corregit *àbias*.

142. *entreprenor*: 'Contratista' (fr. *entrepreneur*).
143. *agouille*: Agulla 'canal de regadiu'.
144. La continuació és il·legible.
145. *Ascorndelbou*: Per *Escornalbou*.
146. *bayle*: Castellanisme per *batlle*.
147. Es tracta de Charles de Cardevac de Gouy-d'Aurincourt, bisbe d'Elna entre 1743 i 1783.
148. *cors*: Grafia arcaica per *cos*.
149. *Degué*: Per *d'Agay*, Jean Gabriel d'Agay.
150. *recolte*: 'Collita' (fr. *recolte*).
151. *faculté de rachat*: Acord pel qual el venedor es reserva el dret de recuperar la cosa venuda tornant-la a comprar.
154. *sols*: 'Sous'.
155. *Boussut*: Es tracta del francesisme rossellonès *bossut* 'geperut' (fr. *bossu*).
156. *empeignades*: 'Empenyorades' (cast. *empeñar*).
157. *porata*: 'Prorrata'.
158. És a dir, el dia 2 de *ventós*, el sisè mes del calendari republicà (*ventôse*), que anava de mitjan febrer a mitjan març.
159. La llibreta no transcriu l'inventari.
160. La llibreta no transcriu l'inventari.
161. Julià Bonafós va néixer el 8 d'agost del 1759 i va morir el 1813.
162. *Aynils*: Nyils (antigament Anyils).
163. *en son vivint*: 'En vida seva' (fr. *de son vivant*).
164. *decervent*: 'Rector' (fr. *desservant*).
165. *perroque*: 'Parròquia'.
166. *mere*: Enteneu *maire* 'alcalde'.
167. *quitat*: 'Deixat' (fr. *quitté*).
168. *armada*: 'Exèrcit' (fr. *armée*).
169. *Boulou*: El Voló (pronunciat *bulú*).
170. *assamblade*: 'Assemblea' (catalanització regular del fr. *assemblée*).
171. *de grands-parents*: 'D'avis'.
172. *convoi*: Em el sentit del verb *comboiar* 'guiar i conduir el ramat quan va de camí per traslladar-se d'un paratge a un altre i recórrer llargs trajectes' (DCVB).
173. *bam be*: 'Van haver'.
174. Hi manca l'any.
175. *badigeon*: 'Blanc de calç'.